

LAND VAN DOORNEN

Colleen McCullough

LAND VAN
DOORNEN

the house of books

Achtste druk 2010

Oorspronkelijke titel

The Touch

Uitgave

Simon & Schuster, New York

Copyright © 2003 by Dr. Colleen McCullough

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2004 by The House of Books,
Vianen/Antwerpen

Vertaling

Annet Mons

Omslagontwerp

Studio Jan de Boer BNO, Amsterdam

Serieontwerp

studio-mv.com

Omslagbeeld

HildenDesign, München

Foto auteur

Louise Donald

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook,
zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 443 2772 4

D/2010/8899/88

NUR 302

Voor dokter Kevin Coorey
die me in leven weet te houden;
met groeten en veel dank
aan een geweldige kerel.

Inhoud

Deel een 1872-1885

1 Het begin van een nieuw leven	11
2 In het voetspoor van Alexander de Grote	68
3 Op zoek naar een ertsader en naar een bruid	139
4 Harde waarheden en een onverwacht bondgenootschap	161
5 Het moederschap	185
6 Onthullingen	225
7 Een nieuw soort verdriet	257
8 Brieven	283

Deel twee 1888-1893

1 Twee ontluikende jonge vrouwen	297
2 Geschillen, zowel op zakelijk gebied als elders	320
3 Een ramp	349
4 Geboorte en dood	387
5 Een mannenwereld	416
6 Anna's Dolly	439

Deel drie 1897-1900

1 De terugkeer van de verloren zoon	455
2 Opheldering	484
3 Alexander heeft de leiding	518
4 De vrouwelijke arts	563
5 Alexander duikt weer op	574

Deel een

1872-1885

1

Het begin van een nieuw leven

‘Je neef Alexander zoekt een vrouw,’ zei James Drummond, terwijl hij opkeek van de brief.

Het bevel om bij haar vader in de salon te komen had Elizabeth als een klap getroffen. Zo’n formele oproep betekende een preek wegens wangedrag, gevolgd door een straf die passend was voor de overtreding. Nou, ze wist wat ze had misdaan – te veel zout in de pap van vanmorgen – en ze wist ook wat haar straf zou zijn – de rest van het jaar óngezouten pap eten. Vader was heel precies met zijn geld, hij wilde geen korreltje zout meer betalen dan strikt nodig was.

Dus stond Elizabeth met de handen op haar rug voor de versleten oorfauteuil, en haar mond viel open bij dit verbijsterende nieuws.

‘Hij vraagt om Jean, wat heel onnozel is – denkt hij soms dat de tijd stilstaat?’ James zwaaide verontwaardigd met de brief. Daarna richtte hij zijn blik op zijn jongste kind, dat in het volle licht van het raam stond terwijl hij in de schaduw verborgen zat. ‘Jij bent net zo gebouwd als iedere andere vrouw, dus moet jij het worden.’

‘Ik?’

‘Ben je doof, meisje? Ja, jij. Wie is er anders nog?’

‘Maar vader! Als hij om Jean vraagt, zal hij mij niet willen.’

‘Iedere beschaafde, fatsoenlijk opgevoede jonge vrouw zal voldoen, te oordelen naar de situatie op de plek waarvandaan hij schrijft.’

‘Waarvandaan schrijft hij dan?’ vroeg ze, wetend dat ze de brief niet zou mogen lezen.

‘New South Wales,’ gromde James tevreden. ‘Het schijnt dat

je neef Alexander aardig geboerd heeft – lijkt een klein fortuin in de goudvelden te hebben verdiend.’ Hij fronste zijn voorhoofd. ‘Of,’ zwakte hij af, ‘in elk geval genoeg heeft verdiend om zich een vrouw te kunnen veroorloven.’

Haar eerste schrik nam een beetje af, om plaats te maken voor wanhoop. ‘Is het niet veel eenvoudiger voor hem om daar een vrouw te zoeken, vader?’

‘In New South Wales? Daar heb je waar het vrouwen betreft alleen maar hoeren, gewezen gevangenen en Engelse snobs, zegt hij. Ja, hij heeft Jeannie gezien toen hij voor het laatst thuis was en hij had een stevig oogje op haar. Heeft toen om haar hand gevraagd. Heb ik geweigerd – tja, waarom zou ik een nietsnutte loodgietersleerling uit een achterbuurt van Glasgow voor Jeannie nemen terwijl ze amper zestien was? Jouw leeftijd, meisje. Daarom weet ik zeker dat hij jou wel wil hebben - hij heeft ze graag jong. Hij wil gewoon een Schotse vrouw die deugdzaam is, die familie van ’m is en die hij kan vertrouwen. Dat zegt hij tenminste.’ James Drummond kwam overeind en liep langs zijn dochter de keuken in. ‘Zet eens wat thee voor me.’

De whiskyfles kwam tevoorschijn terwijl Elizabeth theebladeren in de verwarmde pot deed en er kokend water op schonk. Vader was ouderling in de kerk, dus hij hoorde niet te drinken, laat staan dat hij een dronkaard was. Als hij een scheutje whisky in zijn thee deed, gebeurde dit uitsluitend bij het vernemen van schitterend nieuws, zoals de geboorte van een kleinzoon. Maar waarom was dit zulk schitterend nieuws? Wat moest hij beginnen zonder dochter om voor hem te zorgen?

Wat stond er nog meer in die brief? Misschien, dacht Elizabeth, terwijl ze met een lepel in de pot roerde om de thee sneller te laten trekken, zou de whisky voor een paar antwoorden zorgen. Als vader een beetje beneveld raakte, werd hij zowaar spraakzaam. Misschien verried hij dan wel wat geheimen.

‘Heeft mijn neef Alexander verder nog iets te zeggen?’ probeerde ze, zodra de eerste kop leeg was en de tweede was ingeschonken.

‘Niet veel bijzonders. Hij is net zo karig met zijn woorden als

alle andere Drummonds.’ Smalend gesnuif. ‘Drummond, jawel! Die naam gebruik hij niet meer – kun je dat geloven? Toen hij in Amerika zat heeft hij die veranderd in Kinross. Dus jij wordt geen mevrouw Alexander Drummond maar mevrouw Alexander Kinross.’

Het kwam niet in Elizabeth op te protesteren tegen dit despotische besluit over haar lot, niet op dat moment en ook niet veel later, toen er genoeg tijd was verstreken om alles duidelijk te zien. Alleen al de gedachte haar vader in zo’n belangrijke zaak niet te gehoorzamen was angstaanjagender dan alles wat ze zich verder kon voorstellen, behalve een uitbrander van dominee Murray. Niet dat het Elizabeth Drummond aan moed of pit ontbrak. Het was veeleer zo dat ze als jongste dochter zonder moeder haar hele leventje was getiranniseerd door twee vreeswekkende oude mannen: haar vader en de dominee.

‘Kinross is de naam van deze plaats en van dit graafschap, niet de naam van een clan,’ zei ze.

‘Ik vermoed dat hij zo zijn redenen had om die naam te veranderen,’ zei James met ongebruikelijke lankmoedigheid, terwijl hij van zijn tweede drankje nipte.

‘Een soort misdrijf, vader?’

‘Dat betwijfel ik, anders was hij nu niet zo openhartig geweest. Alexander was altijd eigzinnig, verbeeldde zich altijd te veel. Je oom Duncan heeft z’n best gedaan, maar hij kon hem niet onder de duim houden.’ James slaakte een diepe, voldane zucht. ‘Alastair en Mary kunnen bij mij intrekken. Die zullen een aardig sommetje erven als ik onder de groene zoden lig.’

‘Een aardig sommetje?’

‘Jawel. Je aanstaande echtgenoot heeft een bankwissel gestuurd voor de kosten van je overtocht naar New South Wales. Duizend pond.’

Haar mond viel open. ‘Dúizend pond?’

‘Je hoort wat ik zeg. Maar laat je het hoofd daar niet door op hol brengen, meisje. Je krijgt twintig pond voor je uitzet en vijf voor je trouwjurk. Hij zegt dat je eersteklas moet reizen, en met een kamenier – nou, zoveel verkwisting zal ik niet toestaan! Ach, vréselijk! Morgenochtend zal ik meteen naar de kranten in Edinburgh en Glasgow schrijven om een advertentie te plaat-

sen.’ De piekerige, rossige wimpers gingen omlaag, een teken van diep nadenken. ‘Wat ik zoek is een respectabel getrouwd paar, lid van onze presbyteriaanse kerk, dat van plan is naar New South Wales te emigreren. Als ze bereid zijn jou mee te nemen, betaal ik hun vijftig pond.’ Zijn oogleden gingen omhoog en onthulden zijn helderblauwe ogen. ‘Ze zullen die kans met beide handen aangrijpen. En ik stop negenhonderdvijfentwintig pond in mijn portemonnee. Een lief sommetje.’

‘Maar zullen Alastair en Mary naar hier willen verhuizen, vader?’

‘Als ze dat niet willen, laat ik mijn lieve sommetje aan Robbie en Bella of aan Angus en Ophelia na,’ zei James Drummond voldaan.

Na hem twee dikke sandwiches met bacon voor zijn zondagse avondmaaltijd te hebben geserveerd, sloeg Elizabeth haar geruite omslagdoek om haar schouders en vluchtte naar buiten, onder het voorwendsel dat ze moest kijken of de koe naar de stal was gekomen.

Het huis waarin James Drummond al zijn kinderen had grootgebracht lag aan de rand van Kinross, een dorp dat de status van marktplaats had verkregen omdat het de hoofdstad van het graafschap Kinross was. Met vijftientig bij vijftientig kilometer was Kinross het op één na kleinste graafschap van Schotland, maar het gebrek aan afmetingen werd gecompenseerd door een lichte mate van welvaart.

De weverij, de twee meelfabrieken en de brouwerij braakten zwarte rook uit, want geen enkele fabriek liet zijn stoomketels uitgaan, alleen maar omdat het zondag was. Deze manier was goedkoper dan op maandag alles van voren af aan te moeten opstoken. In het zuidelijke deel van het graafschap was voldoende steenkool om deze bescheiden lokale industrie mogelijk te maken, en hierdoor was James niet het lot van zoveel Schotten beschoren, die hun geboorteland hadden moeten verlaten om werk te vinden en een bestaan op te bouwen, of anders in armoede in een stinkende krottenwijk terecht te komen. Net als zijn oudere broer Duncan, de vader van Alexander, had James vijfenvijftig jaar in de weverij gewerkt,

waar hij grote hoeveelheden geruite stoffen voor de Engelsen produceerde sinds de koningin Schotse ruiten in de mode had gebracht.

De harde Schotse wind blies de rook uit de schoorstenen weg, als houtskool onder de duim van een kunstenaar, en opende het lichtblauwe uitspansel tot bijna in de oneindigheid. In de verte waren de Ochilheuvelds en de Lomondheuvelds paars van de heide. Hoge, wilde streken, waar in de leegstaande huisjes van keuterboeren een vermolmd deur heen en weer zwiepte, waar binnenkort de afwezige landeigenaren op herten kwamen jagen en in de lochs kwamen vissen. Maar dit was van weinig belang voor het graafschap Kinross, een vruchtbare vlakte vol koeien, paarden en schapen. De koeien waren voorbestemd de beste Londense roastbeef te worden, de paarden waren fokmerries voor zadel- en rytuigpaarden, de schapen produceerden wol voor de weverij en schapenvlees voor de plaatselijke eettafels. Er was ook akkerbouw, want de drassige grond was vijftig jaar geleden uitvoerig gedraineerd.

Tegenover het plaatsje Kinross lag Loch Leven, een weids, onstuimig meer, dat de staalblauwe kleur had die zo kenmerkend was voor de Schotse lochs, en werd gevoed door heldere, amberkleurige turfbeekjes. Elizabeth stond aan de oever, slechts enkele meters van het huis (ze wist dat ze in het zicht moest blijven) en keek over het loch naar de grazige vlakten die tussen het meer en de Firth of Forth lagen. Soms, als de wind uit het oosten kwam, kon ze de kille, visrijke diepten van de Noordzee ruiken, maar vandaag kwam de wind over de bergen en voerde de scherpe lucht van rottende bladeren mee. Op het eiland Lochleven verhief zich een kasteel, waarin Maria Stuart bijna een jaar gevangen had gezeten. Hoe moest het zijn geweest, zowel koningin als gevangene te zijn? Een vrouw die probeerde een land van woeste, rechtlijnige mannen te regeren? Maar ze had geprobeerd het roomse geloof weer in te voeren, en Elizabeth Drummond was te presbyteriaans opgevoed om daarom goed over haar te denken.

Ik ga naar een plek die New South Wales heet, om te trouwen met een man die ik nog nooit heb ontmoet, dacht ze. Een man

die om mijn zus heeft gevraagd, niet om mij. Ik zit gevangen in een web dat mijn vader heeft gesponnen. Stel dat die Alexander Kinross, als ik daar aankom, mij niet mag? Als hij een rechtschapen man is, zal hij me vast wel weer naar huis sturen! En hij moet rechtschapen zijn, anders had hij geen Drummondbruid besteld. Maar ik heb gelezen dat deze woeste kolonies zo ver van huis echt een groot gebrek aan geschikte vrouwen hebben, dus ik denk dat hij wel met me zal trouwen. Lieve God in de hemel, zorg dat hij me aardig vindt! Zorg dat ik hem aardig vind!

Ze was twee jaar lang naar de school van dominee Murray geweest, lang genoeg om te leren lezen en schrijven, en ze was, weliswaar op beperkt gebied, goed belezen. Schrijven was moeilijker, aangezien James weigerde geld te spenderen aan papier dat door dwaze meisjes werd verprutst. Maar mits ze het huis smetteloos schoonhield, haar vaders maaltijden overeenkomstig zijn wens klaarmaakte, geen geld uitgaf, of met andere, even dwaze meisjes, liep te kletsen, was Elizabeth vrij alle boeken te lezen die ze kon vinden. Ze had twee bronnen: de lectuur in de bibliotheek van de pastorie van dominee Murray en de saaie, brave romannetjes die onder de vrouwelijke leden van de uitgebreide gemeente circuleerden. Dus viel het niet te verbazen dat ze meer van theologie dan van geologie wist, en meer over feiten dan over romantiek.

Dat het huwelijk haar lot zou zijn, was nooit in haar opgekomen, hoewel ze net oud genoeg begon te worden om over de geneugten en gevaren ervan na te denken, en om de verbintenissen van haar oudere broers en zussen met gespannen aandacht te volgen. Alastair en Mary, zo verschillend, altijd kibbelend, maar aan de andere kant bespeurde ze daar ook een diepere band. Robert en Bella, allebei even krenterig. Angus en zijn nerveuze Ophelia, die vastbesloten leken elkaar te gronde te richten. Catherine en haar Robert, die in Kirkaldy woonden omdat hij visser was. Mary en haar James, Anne en haar Angus, Margaret en William... En Jean, de oudste dochter, de schoonheid van de familie, die op haar achttiende met een Montgomery was getrouwd – een benijdenswaardige partij voor een

meisje van op zich goede komaf maar zonder enige vorm van bruidsschat. Haar man had haar meegenomen naar een herenhuis in Mansion Street, en dat was de laatste keer dat de Drummonds in Kinross Jean ooit nog hadden gezien.

‘Schaamt zich voor ons,’ zei James met minachting.

‘Heel slim,’ zei Alastair, die veel van haar had gehouden en loyaal bleef.

‘Heel egoïstisch,’ zei Mary smalend.

Heel eenzaam, dacht Elizabeth, die zich Jean nog maar vaag herinnerde. Maar als Jeans eenzaamheid ondraaglijk werd, zat haar familie op slechts tachtig kilometer afstand. Terwijl ik nooit naar huis zal kunnen gaan, en thuis is alles wat ik ken.

Toen Margaret was getrouwd, was er besloten dat Elizabeth, de jongste van James’ nageslacht, ongetrouwd zou blijven, in elk geval tot de dood van haar vader, wat volgens het bijgeloof van de familie nog vele jaren zou duren. Hij was zo taai als oude laarzen en zo hard als het gesteente van Ben Lomond. Nu was alles veranderd, dank zij Alexander Kinross en duizend pond. Alastair, James’ trots en glorie na de dood van zijn naamgenoot, zou Mary weten over te halen om samen met hun zeven kinderen bij zijn vader in te trekken. Het huis zou uiteindelijk toch naar hem gaan, want hij had zich van een solide plaats in James’ genegenheid verzekerd door zijn vader op te volgen als bedrijfsleider in de fabriek. Maar Mary, arme Mary, zij zou het zwaar te verduren krijgen! Vader beschouwde haar als schandalig verkwistend, zoals ze voor haar kinderen schóé-nen kocht om ’s zondags te dragen, en zowel voor het ontbijt als voor het avondeten jám op tafel zette. Als ze met James daar in huis kwam wonen, zouden haar kinderen laarzen moeten dragen en zou er alleen bij de zondagse avondmaaltijd jam op tafel komen.

De wind begon opeens te bulderen. Elizabeth huiverde, meer van angst dan van de plotselinge kilte. Wat had vader ook alweer over Alexander Kinross gezegd? ‘Een nietsnutte loodgietersleerling uit een achterbuurt van Glasgow.’ Wat bedoelde hij met dat ‘nietsnutte’? Dat Alexander Kinross nergens voor deugde? Als hij een nietsnut was, zou hij haar dan wel opwachten aan het eind van die reis?

‘Elizabeth, binnenkomen!’ riep James.
Gehoorzaam holde Elizabeth naar huis.

Doordat de dagen voorbijvlogen kreeg Elizabeth weinig tijd voor overpeinzingen, ook al probeerde ze in bed wakker te blijven om na te denken over haar lot. Zodra ze ging liggen werd ze echter door slaap overmand. Iedere dag bracht nieuwe ruzies tussen James en Mary. Alastair, die ’s ochtends vroeg naar de weverij ging en pas na donker thuiskwam, had geluk. Al Mary’s eigen meubilair moest naar haar nieuwe verblijfplaats worden verhuisd, ten koste van James’ gehavende, afgebladderde meubelstukken. Als Elizabeth niet met armladingen linnengoed of kleren (inclusief schoenen) de trap op en af holde, of moest helpen de piano, schrijftafel, ladekast te verplaatsen, was ze buiten met een van Mary’s vloerkleden over de waslijn bezig door daar met een mattenklopper duchtig op los te slaan. Mary was een nicht van Murray-zijde, en ze had in haar huwelijk enig bezit ingebracht, met een kleine toelage van haar vader die boer was, en met meer onafhankelijkheid van geest dan Elizabeth had gedacht dat een vrouw ooit kon bezitten. Dit alles werd haar pas duidelijk toen Mary in het huis van vader kwam wonen. Die niet altijd als overwinnaar uit de strijd kwam, zoals ze tot haar verbazing ontdekte. De jam bleef iedere morgen op de ontbijttafel staan, en hij stond er iedere avond opnieuw. De kinderen kregen op zondag schoenen aan hun voeten voor ze naar de dienst in de kerk van dominee Murray gingen. En Mary pronkte met haar welgevormde enkels in een paar verfijnde blauwe zeemleren slofjes met hakken die hoog genoeg waren om heupwiegend door het huis te gaan. James verkeerde een groot deel van de tijd in opperste staat van woede en had zijn kleinkinderen weldra een heilig ontzag voor zijn stok bijgebracht, maar Alastair, begon hij te ontdekken, was in Mary’s handen als was geworden.

De enige kans voor Elizabeth om aan dit huiselijke tumult te ontsnappen was een bezoek aan het atelier van juffrouw Mac-Tavish, op het marktplein van Kinross. Het was een klein huis waarvan de voorkamer, die rechtstreeks op het trottoir uitkwam, een grote etalage had met daarin een geslachtloze eta-

lagepop gehuld in een roze tafzijden jurk met een heel wijde rok – het gaf geen pas de kerk te trotseren door een etalagepop met bórsten te laten zien.

Iedereen die niet zelf haar kleren naaide ging naar juffrouw MacTavish, een magere oude vrijster van achter in de veertig die, toen ze honderd pond had geërfd, haar dienstverband als naaister had opgezegd en haar eigen bedrijf als modiste was begonnen. Ze had hier succes mee gehad, want in Kinross woonden vrouwen die zich haar diensten konden veroorloven en ze was zo slim te zorgen voor wat modetijdschriften, waarvan ze beweerde dat die haar uit Londen werden toegestuurd.

Vijf van de twintig pond van Elizabeth was opgegaan aan geruite wollen stoffen uit de weverij, waar Alastairs positie haar een kleine maar welkome korting opleverde. Deze jurken, en nog vier huisjurken van grof bruin linnen, zou ze zelf naaien, samen met haar onderbroeken, nachthemden, onderhemden en onderrokken van ongebleekt katoen. Toen alle uitgaven werden opgeteld, bleek ze nog zestien pond te hebben om bij juffrouw MacTavish te besteden.

‘Twee ochtendjaponnen, twee middagjaponnen, twee avondjaponnen en je trouwjurk,’ zei juffrouw MacTavish, verrukt over deze opdracht. Ze zou niet veel winst maken bij deze taak, maar het gebeurde niet iedere dag dat ze zo’n knap meisje – o, wat een figuur! – zomaar in handen kreeg zonder een moeder of tante om haar pret te bederven.

‘Het is maar goed,’ kwetterde de modiste terwijl ze haar meetlint hanteerde, ‘dat ik hier zit, Elizabeth. Als je naar Kirkaldy of Dumfermline zou gaan, zou je twee keer zoveel voor half zoveel moeten betalen. En ik heb prachtige stoffen voor je in voorraad, precies goed voor jouw teint. Donkere schoonheden gaan nooit uit de mode, die verbleken niet in hun omgeving. Hoewel ik hoor dat je zusje Jean – nou, dat was een blonde schoonheid – in Edinburgh nog steeds zeer gevierd is.’

Elizabeth stond zich in de spiegel van juffrouw MacTavish te bekijken en hoorde dit laatste slechts gedeeltelijk. James gedoogde geen spiegel in zijn huis en hij had deze machtsstrijd gewonnen van Mary, die toen James dominee Murray erbij haalde, genoodzaakt was haar spiegel in haar eigen slaapkamer

te houden. Schoonheid, besefte Elizabeth, was een woord dat juffrouw MacTavish vaak in de mond nam en dat als balsem fungeerde om de twijfels van een klant weg te strijken. Ze zag zelf echt geen glimp van schoonheid in haar spiegelbeeld, hoewel 'donker' wel klopte. Ze had heel donker haar, dichte donkere wenkbrauwen en wimpers, donkere ogen, een heel gewoon soort gezicht.

'Ach, die huid van jou!' teemde juffrouw MacTavish. 'Zo blank en zo volstrekt smetteloos! Maar laat je nooit door iemand met rouge bepleisteren, want dat zou je stijl ruïneren. Een hals als een zwaan!'

Toen haar maten waren genomen, werd Elizabeth naar de kamer gebracht waar juffrouw MacTavish rollen stof op planken had liggen – de mooiste mousselinen, katoenen, zijden, tafzijden, kanten, fluwelen en satijnen stoffen. Klossen lint in alle kleuren. Veren, zijden bloemen.

Elizabeth snelde regelrecht, met een stralend gezicht, naar een rol helderrood. 'Deze, juffrouw MacTavish!' riep ze uit. 'Deze!'

De naaister-modiste werd vuurrood. 'Ach, lieve help, nee,' zei ze met verstikte stem.

'Maar hij is zo mooi!'

'Knalrood,' zei juffrouw MacTavish, terwijl ze de aanstootgevende stof op de plank naar achteren schoof, 'geeft echt geen pas, lieve Elizabeth. Ik bewaar die kleur voor een bepaalde groep binnen mijn clientèle wier – eh – deugdzaamheid niet helemaal is wat die moet zijn. Ze komen uiteraard op een afgesproken tijdstip om pijnlijke situaties te voorkomen. Je weet toch wel wat er met lichte vrouwen wordt bedoeld?'

'O, eh...'

Zo doende was een steenrode tafzijde het dichtste dat Elizabeth bij helderrood kon komen. Niets op aan te merken.

'Ik geloof niet,' zei ze bij een kop thee tegen juffrouw MacTavish, toen de keuzes waren gemaakt, 'dat vader een van deze jurken zal goedkeuren. Ze zijn boven mijn stand.'

'Die stand van jou,' zei juffrouw MacTavish nadrukkelijk, 'gaat nu flink veranderen. Je kunt niet als de bruid van een man, die rijk genoeg is om jou duizend pond te sturen, in niets

dan een wollen ruit uit de weverij of gewoon bruin linnen gekleed gaan. Er zullen vast feesten en bals zijn, rijtoeren, visites bij de vrouwen van andere rijke mannen. Je vader had niet zoveel mogen houden van wat, dat weet ik zeker, jóúw geld en niet zijn geld is.'

Dat gezegd hebbende (want het had op haar tong gebrand dat James Drummond zo'n smerige ouwe vrek was) schonk juffrouw MacTavish nog meer thee in en drong Elizabeth een cakeje op. Zo'n mooi meisje, en dat in zo'n achterlijk dorp als Kinross!

'Ik heb helemaal geen zin om naar New South Wales te gaan en met meneer Kinross te trouwen,' zei Elizabeth ongelukkig.

'Onzin! Beschouw het maar als een avontuur, liefje. Er is niet één jonge vrouw in Kinross die jou niet benijdt, neem dat maar van mij aan. Denk eens goed na. Hier zul je helemaal geen man krijgen, je zult de beste jaren van je leven verdoen met het zorgen voor je vader.' Er kwamen tranen in haar lichtblauwe ogen. 'Geloof me, ik weet waar ik het over heb. Ik heb mijn moeder tot haar dood moeten verzorgen, en tegen die tijd was al mijn hoop op een huwelijk vervlogen.' Ze zuchtte opeens en zei toen stralend: 'Alexander Drummond! Of ik me hem herinner! Hij was amper vijftien toen hij wegliep, maar er was geen vrouw in Kinross die hem niet had opgemerkt.'

Elizabeth zette zich schrap. Ze besepte dat ze eindelijk iemand had gevonden die haar iets over haar aanstaande man kon vertellen. In tegenstelling tot James had Duncan Drummond slechts twee kinderen gehad, een meisje, Winifred, en Alexander. Winifred was met een dominee getrouwd en was in Inverness gaan wonen nog voor Elizabeth was geboren, dus die bron was voor Elizabeth gesloten. Vragen aan haar eigen familieleden die oud genoeg waren om zich Alexander te kunnen herinneren, hadden wonderlijk weinig opgeleverd, alsof het onderwerp Alexander op de een of andere manier verboden was. Vader, besepte ze. Vader wilde zijn meevallertje niet terug moeten geven en nam geen risico's. Hij geloofde ook dat onwetendheid een zegen was, waar het een huwelijk betrof.

'Was hij knap?' vroeg ze gretig.

'Knap?' Juffrouw MacTavish kneep haar ogen dicht. 'Nee, ik

zou hem niet echt knáp willen noemen. Het was de manier waarop hij liep: heel zwierig. Hij was altijd bont-en-blauw van Duncans stok, dus het moet soms heel moeilijk zijn geweest om te lopen alsof hij de wereld in zijn zak had, maar zo liep hij wel. En die glimlach van hem. Je werd er gewoon slap van in je knieën.'

'Is hij van huis weggelopen?'

'Op zijn vijftiende verjaardag,' zei juffrouw MacTavish, en ze gaf vervolgens haar versie van het verhaal. 'Dominee MacGregor – dat was de vorige predikant – was er kapot van. Alexander, zei hij altijd, was vreselijk intelligent. Hij leerde Latijn en Grieks, en dominee MacGregor hoopte hem naar een universiteit te sturen. Maar Duncan wilde daar niets van weten. Er was een baan voor hem in de weverij, hier in Kinross, en omdat Winifred uit huis was, wilde Duncan Alexander hier houden. Een harde man, die Duncan Drummond! Hij had mij nog ten huwelijk gevraagd, weet je, maar ik had moeder te verzorgen, dus speet het me niet dat ik hem moest afslaan. En nu ga jij met Alexander trouwen! Het lijkt wel een droom, Elizabeth, het lijkt net een droom!'

Die laatste opmerking was waar. Tijdens het beetje nadenken dat Elizabeth tussen het harde werken door werd gegund, dacht ze over haar toekomst na op dezelfde manier waarop de wolken langs de hoge, weidse Schotse hemel zeilden: soms in dunne, luchthartige flarden; soms somber en grauw; soms onweersachtig donker. Een onverwachte, definitieve wending met onverwachte consequenties, en de beperkte omgeving waarin ze haar amper zestien jaren had doorgebracht, kon haar ook geen troost of informatie bieden. Een kleine vlaag van opwindning werd gevolgd door een huilbui, een steek van vreugde door een duizelingwekkende val naar diepe wanhoop. Zelfs uitvoerig zoeken in de atlas en in de *Britannica* van dominee Murray bood de arme Elizabeth geen houvast om deze volslagen en drastische omwenteling te kunnen bevatten.

De jurken waren genaaid, inclusief haar trouwjurk, en alle artikelen waren opgevouwen met lagen vloeipapier ertussen en in haar twee hutkoffers gepakt. Alastair schonk haar de koffers,

Mary een sluijer van Franse kant om op haar trouwerij te dragen, juffrouw MacTavish een paar witsatijnen schoentjes. Alle leden van de familie, behalve James, wisten iets te vinden om aan haar te geven, of het nu een fles reukwater, een broche met schelpen, een speldenkussen of een doos bonbons was.

James' deugdzame presbyteriaanse echtbaar reageerde vanuit Peebles op een van zijn advertenties, en nadat er verscheidene brieven tussen Kinross en Peebles heen en weer waren gegaan, verklaarde dit echtpaar dat ze met alle genoeg voor vijftig pond de bruid onder hun hoede wilden nemen.

Alastair en Mary werden afgevaardigd om Elizabeth met de postkoets naar Kirkaldy te brengen, waar ze aan boord ging van een stoompakketboot voor de tocht over de Firth of Forth naar Leith. Daarvandaan brachten diverse paardentrams hen naar Edinburgh en naar het station Princes Street, waar de heer en mevrouw Richard Watson hen zouden opwachten.

Als Elizabeth niet geveld was geweest door de woelige oversteek met de veerboot, dan zou ze er met volle teugen van hebben genoten. In haar hele leven was ze nog nooit zelfs maar in Kirkaldy geweest, dus de grote stad Edinburgh had haar buiten zichzelf moeten brengen, te oordelen naar haar verrukking bij het zien van Kirkaldy. Catherine en Robert woonden daar en hadden, naast onderdak, aangeboden Elizabeth de bezienswaardigheden te laten zien. Maar ze kon geen enthousiasme opbrengen voor de bedrijvigheid van Edinburgh, met alle winterse schoonheid, beboste heuvels en dalen. Toen de laatste tram hen afzette bij het station van de North British Railway, liet ze zich door Alastair leiden, die haar in de kleine tweedeklas-coupé installeerde die ze helemaal tot Londen met de Watsons zou delen, en liet hem daarna op het propvolle perron op zoek gaan naar haar nalatige chaperons.

'Dit is heel goed te doen,' zei Mary, terwijl ze om zich heen keek. 'Er zitten goede kussens op de banken en je hebt je plaid voor de warmte.'

'Ik kan de derdeklaspasagiers niet benijden,' zei Alastair, terwijl hij twee kartonnen reçu's in Elizabeths linkerhandschoen schoof. 'Verlies die niet, ze zijn voor je koffers, die staan veilig in het bagagerijtuig.' Daarna schoof hij vijf goudstukken in haar

andere handschoen. ‘Van vader,’ zei hij met een grijns. ‘Ik heb hem ervan weten te overtuigen dat je niet helemaal naar New South Wales kunt gaan met een lege portemonnee, maar ik moest erbij zeggen dat je geen penny mocht verspillen.’

Ten slotte arriveerden de Watsons, buiten adem. Het was een lang en hoekig paar in armoedige kleren die deden vermoeden dat de vijftig pond van Elizabeth hen van de verschrikkingen van de derdeklas naar het betrekkelijke comfort van de tweedeklas had bevorderd. Ze leken vriendelijk, hoewel Alastair zijn neus ophaalde voor de dranklucht die meneer Watson verspreidde.

Er werd gefloten, er hingen mensen uit de raampjes om kreten, tranen, koortsachtige omhelzingen en een laatste zwaaien met de achterblijvers op het perron te wisselen. Met veel gepuf en explosies, wolken stoom, geschok en gerinkel kwam de nachttrein naar Londen in beweging.

Zo dichtbij en toch zo ver weg, dacht Elizabeth, terwijl haar oogleden zwaar werden. Mijn zus Jean, door wie dit alles is begonnen, woont in Princes Street. Maar Alastair en Mary moeten een kamer in het spoorweghotel nemen en ze gaan naar Kinross terug zonder haar zelfs maar te hebben gezien. ‘Ik ontvang niet,’ had haar briefje kortaf geluid.

Haar ogen gingen dicht en ze viel pardoes in slaap, opgerold in een hoek, met haar wang tegen het ijskoude raam.

‘Arm klein ding,’ zei mevrouw Watson. ‘Help me haar op haar gemak te stellen, Richard. Het is een treurige toestand als Schotland zijn kinderen twintigduizend kilometer ver weg moet sturen om een man te vinden.’

Door een schroef aangedreven stoomschepen voeren in zes of zeven dagen over de Atlantische Oceaan van Groot-Brittannië naar New York, maar er konden niet voldoende kolen mee om een stoomschip naar de andere kant van de wereld te sturen. Dat ging nog met zeilschepen.

De *Aurora* was een viermaster, een bark met dubbele marszeilen, vierkant getuigd op de fokkenmast en de grote mast, met gaffelgetuigde bezaansmasten, en het schip volbracht de twintigduizend kilometer naar Sydney in tweeënhalve maand, en legde slechts één keer aan, in Kaapstad. Over de Atlantische

Oceaan naar het zuiden, daarna over de Indische Oceaan naar de Stille Oceaan. De lading bestond uit enkele honderden keramische waterclosets en stortbakken, twee calèches, dure notenhouten bankstellen, katoenen en wollen stoffen, balen fragiele Franse kant, kisten vol boeken en tijdschriften, potten Engelse marmelade, blikken stroop, vier stoommachines van Matthew Boulton & Watt, een zending koperen deurknoppen, en in de kluis heel veel grote cassettes die met een doodshoofd en gekruiste beenderen waren gemerkt. Op de terugtocht zouden er duizenden zakken tarwe vervoerd worden en in de kluis zouden de cassettes door goudstaven zijn vervangen.

Zeer tegen de zin van de kapitein, een fanatieke vrouwenhater, kon de *Aurora* een stuk of twaalf passagiers van beiderlei kunne in een zekere mate van comfort vervoeren, hoewel er geen luxe hutten voorhanden waren en de koks slechts eenvoudige maaltijden verschaften – royaal versgebakken brood, gezouten boter die in geïsoleerde vaatjes werd bewaard, gekookt rundvlees en oude, uitgelopen aardappels, en melige puddingen met jam of stroop.

Hoewel Elizabeth halverwege de Golf van Biskaje haar zeeziekte te boven kwam, gold dit niet voor mevrouw Watson, wat betekende dat Elizabeth de handen vol had aan haar verzorging. Geen vervelende plicht, want mevrouw Watson was een goedhartige ziel die onder veel lasten gebukt leek te gaan. Ze hadden met zijn drieën één hut, die met een patrijspoort was gezegend, en met aangrenzend een klein hokje voor een kamener. De *Aurora* was Het Kanaal nog niet binnengevaren of meneer Watson kondigde aan dat hij in de salon van de passagiers zou slapen teneinde de vrouwen privacy te gunnen. Aanvankelijk vroeg Elizabeth zich af waarom dit nieuws de arme mevrouw Watson zo bedrukte, maar toen besepte ze dat de armoede van de Watsons voor een groot deel voortspoot uit meneer Watsons voorliefde voor sterke drank.

Maar o, wat was het koud! Pas toen ze de Kaapverdische Eilanden waren gepasseerd, verdween de winter eindelijk en tegen die tijd liep mevrouw Watson vreselijk te hoesten. In Kaapstad werd haar man voldoende nuchter om er een dokter bij te halen, en die keek bedenkelijk en schudde zijn hoofd.

‘Als u wilt dat uw vrouw dit overleeft, meneer, stel ik voor dat u haar aan land brengt en niet verder vaart,’ zei hij.

Maar wat moesten ze met Elizabeth beginnen?

Gesterkt door een groot glas gin kwam meneer Watson niet op het idee zich dit af te vragen, en mevrouw Watson was te ziek om iets uit te brengen. Binnen een halfuur na het vertrek van de dokter had het tweetal met al hun bezittingen het schip verlaten, waarbij ze Elizabeth aan haar lot overlieten.

Als kapitein Marcus zijn zin had gekregen, was Elizabeth na hen aan land gezet, maar daarin had hij geen rekening gehouden met een van zijn drie andere vrouwelijke passagiers. Ze organiseerde een bespreking met de twee getrouwde echtparen, de drie nuchtere vrijgezelle heren, en kapitein Marcus.

‘Het meisje gaat aan land,’ zei de kapitein van de *Aurora* op vastberaden toon.

‘Ach, toe nou toch, kapitein!’ zei mevrouw Augusta Halliday. ‘Een meisje van zestien in een vreemd land aan wal zetten zonder ook maar iemand om haar te beschermen – want de Watsons zijn geen geschikte voogden – is toch zeker onmenselijk! Als u dat doet, meneer, zal ik u bij de rederij rapporteren en bij het Meestergilde en bij wie ik verder nog allemaal weet te bedenken! Juffrouw Drummond blijft aan boord.’

Bij deze verklaring, die werd afgestoken met een strijdlustige blik in de ogen van mevrouw Halliday, en die door de anderen met instemmend gemompel werd ontvangen, begreep kapitein Marcus dat hij was verslagen.

‘Als dat meisje moet blijven,’ zei hij met opeengeklemd kaken, ‘wil ik geen contact tussen haar en mijn bemanning. Noch enig contact tussen haar en enige mannelijke passagier, getrouwd of vrijgezel, dronken of nuchter. Ze zal in haar hut worden opgesloten en haar maaltijden daar moeten gebruiken.’

‘Alsof ze een gevangene is?’ vroeg mevrouw Halliday. ‘Dat is schandelijk! Ze moet frisse lucht en lichaamsbeweging hebben.’

‘Als ze behoefte aan frisse lucht heeft, kan ze de patrijspoort openzetten, en als ze behoefte heeft aan lichaamsbeweging, kan ze ter plekke op en neer springen, mevrouw. Ik ben heer en meester over dit vaartuig en mijn wil is wet. Ik duld geen hoererij aan boord van de *Aurora*.’

Aldus bracht Elizabeth de laatste vijf weken van die eindeloos lange reis opgesloten in haar hut door, in gezelschap van de boeken en tijdschriften die mevrouw Halliday haar na een haastig uitstapje aan land, naar de enige Engelse boekwinkel van Kaapstad, had gebracht. De enige concessie van de kant van kapitein Marcus was ermee in te stemmen dat mevrouw Halliday iedere avond na het invallen van de duisternis met Elizabeth twee rondjes over het dek liep, en zelfs dan liep hij achter hen aan, om te blaffen tegen iedere matroos die in de buurt kwam.

‘Als een waakhond,’ zei Elizabeth gniffelend.

Toen de Watsons eenmaal van boord waren gegaan, was haar stemming aanzienlijk opgeklaard, ondanks haar gevangenschap. Daar had ze wel begrip voor, wetend dat zowel haar vader als dominee Murray met het vonnis van de kapitein zou hebben ingestemd. En het was heerlijk haar eigen domein te hebben, groter dan haar kamertje thuis, waar ze niet mocht komen voor het tijd was om naar bed te gaan. Als ze op haar tenen ging staan, kon ze door haar patrijspoot de oceaan zien, een deinende vlakke zonder einde, en tijdens de avondlijke wandelingen aan dek hoorde ze het ruisen van de zee en de dreun die het gaf wanneer de boeg van de *Aurora* omlaagkwam.

Mevrouw Halliday, ontdekte ze, was de weduwe van een vrije kolonist die in Sydney een bescheiden fortuin had gemaakt door een specialiteitenwinkel te openen met artikelen voor de betere klasse. Of het nu linten of knopen, korsetveters of walvisbaleinen, kousen of handschoenen waren, de society van Sydney kocht ze bij Halliday’s Fournituren.

‘Na de dood van Walter stond ik te trappelen om naar huis te gaan,’ zei ze tegen Elizabeth, en ze zuchtte. ‘Maar thuis was niet wat ik ervan verwachtte. Heel vreemd, dat alles waar ik in al die jaren van had gedroomd, een hersenspinsel bleek te zijn. Al besepte ik het niet, ik ben een echte Australische geworden. Wolverhampton was een en al sintelhopen en schoorstenen, en kun je geloven dat ik de mensen maar moeilijk kon verstaan? Ik miste mijn kinderen, mijn kleinkinderen, en de ruimte. We denken weleens dat net zoals God de mens naar Zijn even-

beeld heeft geschapen, Groot-Brittannië Australië naar zijn evenbeeld heeft geschapen. Maar dat is niet waar. Australië is een ander land.'

'Is het niet New South Wales?' vroeg Elizabeth.

'Strikt genomen wel, ja. Maar het werelddeel wordt nu al lange tijd Australië genoemd en of ze nu uit Victoria of New South Wales of Queensland of uit de andere koloniën komen, de mensen noemen zich Australiërs. En mijn kinderen doen dat zeker.'

Alexander Kinross kwam vaak ter sprake. Helaas wist mevrouw Halliday niets over hem.

'Het is vier jaar geleden dat ik uit Sydney ben vertrokken, hij is waarschijnlijk tijdens mijn afwezigheid gearriveerd. Als hij bovendien vrijgezel is en zich niet in het sociale verkeer heeft gestort, zullen alleen zijn collega's zijn naam kennen. Maar ik weet zeker,' ging mevrouw Halliday vriendelijk verder, 'dat hij van onberispelijk gedrag is. Waarom zou hij anders een nichtje over laten komen om mee te trouwen? Schurken, liefje, trouwen meestal helemaal niet. Vooral als ze op de goudvelden wonen.' Ze kneep haar lippen even op elkaar en snoof. 'De goudvelden zijn poelen van ontucht, royaal voorzien van vrouwen met een twijfelachtige reputatie.' Ze kuchte even. 'Ik hoop, Elizabeth, dat je op de hoogte bent van de plichten van het huwelijk?'

'Jazeker,' antwoordde Elizabeth bedaard. 'Mijn schoonzuster Mary heeft me verteld wat me te wachten staat.'

Toen de *Aurora* Port Jackson binnenliep werd het schip door een sleepboot naar de haven gebracht. Kapitein Marcus, die tot zijn ergernis een loods had die hij verafschuwde, had het te druk om op te merken dat mevrouw Halliday Elizabeth uit haar hechtenis had bevrijd en mee aan dek had genomen om haar met bezittersair de herkenningspunten te wijzen van wat de goede dame 'de mooiste haven ter wereld' noemde.

Ja, Elizabeth nam direct aan dat dit mooi was, toen haar blik de enorme oranje kliffen, gekroond door dichte, blauwgrijze wouden, waarnam. Er volgden baaien met zandstranden, glooiende hellingen, steeds meer blijken van menselijke aanwezig-

heid. De bomen, die hoog en dun waren, maakten plaats voor rijen en rijen huizen, hoewel die hier en daar aan de waterkant gegroepeerd bleven rond majestueuze villa's waarvan mevrouw Halliday de eigenaren beschreef, met bondige opmerkingen die varieerden van lasterlijk tot minachtend. Maar de lucht was zwaar van het vocht, de zon was ondraaglijk heet, en over alle schoonheid van deze prachtige haven hing een vreselijke stank. Elizabeth zag dat het water smerig bruin, vol afval was.

'Maart is geen goede maand om te arriveren,' zei mevrouw Halliday, terwijl ze op de reling leunde. 'Altijd vochtig en klam. In februari en maart snakken we naar de *Southerly Buster*, dat is een zuidenwind die verkoeling brengt. Heb je last van die stank, Elizabeth?'

'Heel erg,' zei Elizabeth met een bleek gezicht.

'Rioolwater,' zei mevrouw Halliday. 'Zo'n dikke honderd-zeventigduizend mensen, en het stroomt allemaal in de haven, en die is weinig beter dan een beerput. Ik geloof dat ze van plan zijn er iets aan te doen – maar volgens mijn zoon Benjamin is het nog zeer de vraag wanneer. Hij zit in de gemeenteraad. Water is ook een probleem. De dagen dat het een shilling per emmer kostte zijn voorbij, maar het is nog steeds duur. Alleen de gigantisch rijken hebben een waterleiding laten aanleggen.' Ze snoof smalend. 'Meneer John Robertson en meneer Henry Parkes hebben er geen last van!'

Kapitein Marcus kwam van de brug omlaag en begon te brullen.

'Naar uw hut, juffrouw Drummond! Meteen!'

En daar bleef Elizabeth terwijl de *Aurora* naar de ligplaats werd gesleept. Daarna kon ze alleen maar masten door de patrijspoort zien, kon ze alleen maar schreeuwende stemmen en het gepruttel van een motor horen.

Het leek uren later toen er op haar deur werd geklopt, en ze sprong met bonzend hart van haar bed overeind. Maar het was slechts Perkins, de steward voor de passagiers.

'Uw koffers zijn aan land, juffrouw, en u moet nu ook aan land gaan.'

'Mevrouw Halliday?' vroeg ze, terwijl ze hem volgde in een chaotische wereld van lieren die kisten in touwen neerlieten,

van roodverbrande mannen in geruite overhemden, matrozen die floten en joelden.

‘O, die is al een poos geleden van boord gegaan. Vroeg of ik dit aan u wilde geven.’ Perkins viste in de zak van zijn vest en gaf haar een kaartje. ‘Als u haar nodig hebt, kunt u haar daar vinden.’

De loopplank af, over de smerige plankieren van de kade tussen hoge stapels kisten en dozen – waar waren haar koffers?

Toen Elizabeth die in een betrekkelijk rustige hoek tegen de wand van een vervallen loods had gevonden, ging ze op de ene hutkoffer zitten, legde haar tasje in haar schoot en vouwde haar handen eroverheen. Waar moest ze heen, wat moest ze doen? Met de gedachte dat als Alexander Kinross de Drummond-ruit zag, hij haar onmiddellijk zou herkennen, had ze een van haar zelfgemaakte jurken aangetrokken, maar dit was niet het weer voor wollen kamgaren, dacht ze, versuft door de hitte. Eigenlijk was heel weinig van wat er in haar koffers zat voor dit klimaat geschikt. Het zweet stond op haar gezicht, stroomde uit haar haar, dat in een bijpassende luifelhoed was gepropt, langs haar nek en doorweekte haar katoenen ondergoed en haar Drummond-ruit.

Uiteindelijk was zij degene die hem op slag herkende, dankzij juffrouw MacTavish. Ze keek door een steegje tussen de uitgeladen vracht en zag een man die erbij liep alsof hij de hele wereld in zijn zak had. Hij was lang en vrij slank, en droeg kleren die in haar ogen heel vreemd waren – ze was mannen in werkkleding en met pet gewend, of in prachtige kilts of in plechtige pakken met een witgesteven overhemd en een stijve hoge hoed op het hoofd. Terwijl hij een zachte broek van een soort lichtbruin leer droeg, met een ongesteven overhemd met een sjaal om de hals, een open jasje van hetzelfde leer met franje aan de manchetten en de zoom, en een slappe, lage lichtbruine hoed met een brede rand. Onder de hoed was een mager, gebruind gezicht te zien. Zijn haar vertoonde grijze strepen en hing in krullen tot op zijn schouders, en zijn zware baard en snor, die grijzer waren dan zijn haar, waren zorgvuldig geknipt in exact hetzelfde model als bij de duivel.

Ze stond op, en op dat moment zag hij haar.

‘Elizabeth?’ vroeg hij, met uitgestoken hand.

Ze greep de hand niet. ‘Je weet dat ik niet Jean ben?’

‘Waarom zou ik denken dat je Jean bent, als je dat duidelijk niet bent?’

‘Maar jij... je schreef om... Jean,’ stamelde ze, zonder hem aan te durven kijken.

‘En je vader heeft mij geschreven en me in plaats van haar jou aangeboden. Maar dat is allemaal niet zo belangrijk,’ zei Alexander Kinross, en hij draaide zich om en wenkte een man die hem volgde. ‘Laad haar koffers in de wagen, Summers. Ik breng haar met een koetsje naar het hotel.’ Daarna zei hij tegen haar: ‘Ik zou je eerder hebben gevonden als mijn dynamiet niet toevallig aan boord van jouw schip was geweest. Ik moest dat eerst inklaren en in veiligheid brengen voordat een ondernemende schurk ermee vandoor zou kunnen gaan. Kom mee.’

Met een hand onder haar elleboog leidde hij haar tussen de stapels goederen door naar wat een enorm brede straat leek die zowel als depot als als doorgaande weg diende, bezaaid met goederen en overal mannen die de bestrating van houtblokken met pikhouwelen te lijf gingen.

‘Ze zijn bezig de spoorlijn naar de haven door te trekken,’ zei Alexander Kinross, terwijl hij haar omhoog duwde in een van de wachtende koetsjes. Daarna, zodra hij naast haar zat, zei hij: ‘Je hebt het warm. Geen wonder, met die kleren.’

Ze vatte moed en draaide haar hoofd opzij om zijn gezicht goed te kunnen bekijken. Juffrouw MacTavish had gelijk, hij was niet knap, hoewel zijn gelaatstrekken heel regelmatig waren. Misschien omdat het geen Drummond- of Murray-trekken waren? Het was nauwelijks voor te stellen dat hij haar neef was. Maar wat Elizabeth bang maakte, was zijn duidelijke gelijkenis met de duivel. Niet alleen door zijn snor en baard; zijn wenkbrauwen waren inktzwart en puntig, en zijn ogen, die diep tussen zwarte wimpers lagen, waren zo zwart dat ze de pupil niet van de iris kon onderscheiden.

Hij beantwoordde haar onderzoekende blik, maar met meer afstandelijkheid. ‘Ik had gedacht dat jij net als Jean blond zou zijn,’ zei hij.

‘Ik aard naar de Black Scot Murray’s.’

Er volgde een glimlach. Het was inderdaad zoals juffrouw MacTavish had gezegd, een geweldige glimlach, maar Elizabeth werd in geen enkel deel van haar lichaam slap bij de aanblik ervan. ‘Ik ook, Elizabeth.’ Hij stak een hand onder haar kin om haar gezicht naar het felle licht te draaien. ‘Maar je ogen zijn opmerkelijk – donker, maar niet bruin of zwart. Marineblauw. Dat is mooi! Dit betekent dat er een kans is dat onze zonen er Schotser zullen uitzien dan wij.’

Zijn aanraking maakte haar ongemakkelijk, evenals zijn verwijzing naar hun zonen. Zodra ze het gevoel had dat hij zich hier niet beledigd door zou voelen, maakte ze zich uit zijn vingers los en staarde naar het tasje in haar schoot.

Het paard voor het koetsje ploeterde omhoog, weg van de kaden naar de vrij grote stad die in Elizabeths ogen even bedrijvig leek als Edinburgh. Rijtuigen, sulky’s, sjezen, koetsjes, karren, sleperswagens, boerenwagens en paardentrams verdrongen zich in de smalle straten met eerst gewone gebouwen erlangs, maar dan met winkels die vreemd leken door de markiezen die tot de rand van het trottoir uitstaken. Door deze dingen was de etalage vanaf de weg niet te zien – heel frustrerend.

‘Die markiezen,’ zei hij – hij leek haar gedachten te kunnen lezen, alweer zo’n trekje van de duivel – ‘houden het winkellende publiek droog als het regent en koel als de zon schijnt.’

Waar Elizabeth geen antwoord op gaf.

Twintig minuten na het verlaten van de kade draaide het koetsje een bredere straat in, die aan de overkant werd geflankeerd door een uitgestrekt park waarvan het gras absoluut dood leek. Door het midden van deze straat liepen twee stalen rails. Het door paarden voortgetrokken openbaar vervoer geschiedde hier door middel van trams. De koetsier hield stil bij de stoeprand voor een groot, geel, zandstenen gebouw met Dorische zuilen rond de ingang, en een man in een schitterend uniform hielp haar uit het koetsje. Zijn buiging naar Alexander was eerbiedig, maar werd nog dieper toen Alexander hem een goudstuk in de hand had geschoven.

Het hotel was ongelofelijk luxueus. Een imposant trappenhuis, overal rode pluche, grote vazen vol rode bloemen, het geschitter van vergulde schilderijlijsten, tafels en piëdestals. Een

enorme kristallen kroonluchter vol fonkelende kaarsen. Haar koffers werden door mannen in livrei weggedragen terwijl Alexander haar niet naar de trap bracht maar naar iets wat een gigantische vogelkooi van fijnbewerkt koper leek, waar opnieuw een man in livrei stond te wachten met zijn gehandschoende hand op de open deur ervan. Zodra ze met Alexander en de bediende erin was gestapt, schokte de kooi en begon toen omhoog te gaan! Gefascineerd, maar doodsbang, keek Elizabeth omlaag naar de verdwijnende hal, zag de dwarsdoorsnede van een verdiepingvloer, een donkerrode gang, terwijl de vogelkooi kreunend en piepend omhoog bleef gaan. Vier, vijf, zes verdiepingen. Toen stopte de kooi met een schok, en konden ze uitstappen.

‘Heb jij nog nooit een lift gezien, Elizabeth?’ vroeg Alexander op geamuseerde toon.

‘Een... lift?’

‘Ja, een lift. Die werkt volgens het principe van hydraulische kracht – op de druk van water. Liftten zijn heel nieuw. Dit is de enige in Sydney, maar binnenkort zullen alle zakelijke gebouwen hoger en hoger worden en zullen de mensen geen trappen meer hoeven lopen maar zich van een lift bedienen. Ik gebruik dit hotel vanwege de lift. De beste kamers liggen op de bovenste verdieping, waar je veel frisse lucht, een mooi uitzicht, en veel minder lawaai hebt.’ Hij haalde een sleutel tevoorschijn en maakte daar een deur mee open. ‘Dit is je suite, Elizabeth.’ Hij pakte zijn gouden horloge, keek erop, en wees naar een klok die op de marmeren schoorsteenmantel stond. ‘Je kamenier komt zo voor je uitpakken. Je hebt tot acht uur de tijd om in bad te gaan, te rusten en je voor het eten te verkleden. Avondjurk, alsjeblieft.’

Dit gezegd hebbende, verdween hij in de hal.

Ze was nu slap in haar knieën, maar dat kwam niet door de glimlach van Alexander Kinross. Wat een weelderige kamer! Lichtgroene kleuren, een enorm hemelbed, en een zithoek met een tafel en stoelen en ook iets wat het midden hield tussen een smal bed en een sofa. Een paar openslaande deuren leidden naar een klein balkon – ja, hij had gelijk! Het uitzicht was geweldig! Ze was nooit meer dan één verdieping hoog geweest

– stel dat ze Loch Leven en het graafschap Kinross van zo'n hoogte had kunnen zien! Het oostelijke deel van Sydney lag aan haar voeten – kanonneerboten die in een baai lagen afge-meerd, vele rijen huizen, bossen op verre heuvels en langs de waterkant van wat van deze hoogte bekeken inderdaad de grootste haven van de wereld leek. Maar frisse lucht? Niet in de gevoelige neus van Elizabeth, die zelfs hier de vreselijke stank kon ruiken.

Het kamermeisje klopte op de deur en kwam binnen met een dienblad met thee, kleine sandwiches en cakejes.

'Maar gaat u eerst in bad, juffrouw Drummond. De afdelingsbutler zal thee zetten als u klaar bent,' zei deze deftige persoon.

Elizabeth ontdekte dat er een enorme badkamer was, achter een deur naast het bed, samen met wat het meisje een kleedkamer noemde, voorzien van spiegels, kasten, een kaptafel.

Alexander moest hebben uitgelegd dat dit alles vreemd was voor zijn bruid, want het meisje nam zonder enige uitdrukking op haar gezicht de leiding – ze liet haar zien hoe ze het water-closet moest doortrekken, ze vulde een enorme badkuip en waste haar met zout aangekoekte haar alsof ze dagelijks naakte vrouwen zag en dat niets bijzonders vond.

Alexander Kinross, dacht Elizabeth later, terwijl ze haar thee dronk. Indrukken kunnen gevaarlijk zijn, ze kunnen worden gevormd door toeval en geroddel, door onwetendheid en bijgeloof. Het was de pech van Alexander Kinross dat hij leek op de tekening van de duivel die dominee Murray opzettelijk aan de muur van het catechisatielokaal had opgehangen. Met het doel de kinderen van zijn gemeente schrik aan te jagen. En dat lukte, door de smalle mond met de vage grijns, de afschuwelijke koolzwarte ogen, en een boosaardigheid die door enkele scherpe lijnen en schaduwen werd gesuggereerd. Het enige dat er bij Alexander Kinross aan ontbrak, waren de horens!

Elizabeths gezonde verstand zei haar dat dit louter toeval was. Maar ze was nog steeds meer kind dan vrouw. Hoewel hij er niets aan kon doen, was Alexander met een onoverkomelijke handicap in het leven van Elizabeth gekomen, en ze voelde af-

keer voor hem. Alleen al de gedachte met hem te moeten trouwen joeg haar schrik aan. Hoe snel? O, alsjeblijft nog niet!

Hoe kan ik in die duivelse ogen kijken en de eigenaar ervan vertellen dat hij niet de man is die ik zou kiezen? vroeg ze zich af. Mary heeft me verteld wat me in het huwelijksbed te wachten staat, hoewel ik al wist dat er voor een vrouw geen vreugde aan te pas komt. Dominee Murray heeft me, voor mijn vertrek, duidelijk gemaakt dat een vrouw die van de Daad geniet, net zo slecht is als een hoer. God schenkt daarin alleen genot aan de mannen. Vrouwen zijn de bron van alle kwaad en verleiding, en daarom is het de schuld van vrouwen als mannen vallen voor de zwakheid des vlezes. Het was Eva die Adam heeft verleid, Eva die een verbond met de duivel sloot, die de duivel in vermomming was. Daarom mogen vrouwen alleen vreugde beleven aan hun kinderen. Mary zei dat als een vrouw verstandig is, ze wat er in het huwelijksbed gebeurt weet te scheiden van de persoon van haar man, die haar vriend is in al het andere. Maar ik kan me Alexander niet als vriend voorstellen! Ik ben nog banger voor hem dan voor dominee Murray!

Hoepelrokken, had juffrouw MacTavish gezegd, waren uit de mode, maar de rokken waren nog steeds volumineus, met vele lagen onderrokken. De onderrokken van Elizabeth waren zonder meer saai, genaaid van ongebleekte katoen zonder enige versiering. Alleen de avondjurk was door juffrouw MacTavish van enig raffinement voorzien, maar toch was ook die – besefte Elizabeth toen het kamermeisje haar erin hielp – onopvallend.

Gelukkig werd de zaal door de gaslampen slechts schemerig verlicht. Alexander liet zijn blik over haar glijden en knikte, in kennelijke goedkeuring. Hij was vanavond in rokkostuum, een soort herenkleding die ze uitsluitend in tijdschriftillustraties had gezien. Dit zwart en wit versterkte het Mefistofeles-effect nog, maar ze legde een hand op zijn arm en liet zich door hem naar de wachtende lift meevoeren.

Toen ze in de lobby kwamen besefte ze eens te meer de beperkingen van het landelijke Schotland en van juffrouw MacTavish. De aanblik van de dames die aan de armen van heren

rond wandelden, reduceerde haar trots over de donkerblauwe tafzijden jurk tot niets. Hun armen en schouders waren bloot, met slechts een roesje van zijde of een strook kant ertussen. Hun taille was smal, hun rok was aan de achterkant opgenomen in een enorme massa, met een waterval van stroken die uitliepen in een sleep. Hun bijpassende handschoenen reikten tot over hun ellebogen, hun haar was breed en hoog opgemaakt, en hun halfnaakte boezem schitterde van de juwelen.

Toen het paar de eetzaal binnenkwam, verstomde het geroezemoes. Alle hoofden draaiden hun kant uit. De mannen knikten ernstig naar Alexander, de vrouwen streken hun kleren glad. Toen begon het gefluister. Een hooghartige kelner bracht hen naar een tafeltje waar al twee andere mensen zaten, een oudere heer in wat ze weldra zou ontdekken dat een 'smoking' heette, en een vrouw van een jaar of veertig, wier jurk en sieraden schitterend waren. De man stond op en boog, de vrouw bleef zitten, met een vastgeschroefde glimlach op haar verder ondoorgroendelijke gezicht.

'Elizabeth, dit zijn Charles Dewy en zijn vrouw Constance,' zei Alexander toen Elizabeth ging zitten in de stoel die de kelner naar achteren schoof.

'Liefje, wat ben je charmant,' zei meneer Dewy.

'Heel charmant,' herhaalde mevrouw Dewy.

'Charles en Constance zullen onze getuigen zijn als we morgenmiddag gaan trouwen,' zei Alexander, terwijl hij de menukaart pakte. 'Heb jij nog voorkeur voor het eten, Elizabeth?'

'Nee, meneer,' zei ze.

'Nee, Alexander,' verbeterde hij vriendelijk.

'Nee, Alexander.'

'Aangezien ik maar al te goed weet wat voor dingen jij thuis te eten hebt gekregen, zullen we het simpel houden. Hawkins,' zei hij tegen de wachtende kelner, 'een gestoofde bot, een sorbet en een roastbeef. Voor juffrouw Drummond doorbakken, voor mij nog rood graag.'

'Tong,' zei meneer Dewy, 'komt hier niet voor. Wij moeten ons met bot behelpen. Maar je moet de oesters eens proberen. Volgens mij zijn dat de beste die er bestaan.'

‘Hoe komt Alexander er in hemelsnaam bij om met zo’n kind te gaan trouwen?’ vroeg Constance Dewy aan haar man zodra de lift hen op de vijfde verdieping had afgezet.

Charles Dewy grijnsde en trok zijn wenkbrauwen op. ‘Je weet hoe Alexander is, liefje. Dit lost zijn probleem op. Wijst Ruby haar plaats en geeft hem tegelijk iemand die jong genoeg is om naar zijn ideeën te kunnen vormen. Hij is veel te lang vrijgezel geweest. Als hij niet gauw een gezin op de wereld zet, heeft hij geen tijd om zijn zonen te leren zijn imperium te leiden.’

‘Het arme kind! Haar accent is zo zwaar dat ik nauwelijks een woord kon verstaan van wat ze zei. En die vreselijke jurk! Heus, ik weet heel goed hoe Alexander is, en zijn smaak gaat naar weelderige vrouwen, niet naar brave trutjes. Kijk maar naar Ruby.’

‘Ik heb naar Ruby gekeken, Constance, echt waar! Maar alleen met de wellust van de toeschouwer, dat zweer ik je,’ zei Charles, die met zijn vrouw een uitstekende en humorvolle verhouding had. ‘Maar de kleine Elizabeth zou een adembenemende schoonheid kunnen worden als ze eens door vakmensen onder handen werd genomen, en twijfel jij eraan of Alexander dat zal laten doen? Ik niet.’

‘Ze is bang voor hem,’ zei Constance stellig.

‘Nou, dat is ook geen wonder, hè? Er bestaat in deze zondige stad geen meisje van zestien dat zo’n beschut bestaan heeft geleid als Elizabeth kennelijk heeft gehad. En ik weet zeker dat dat de reden is waarom hij haar heeft laten komen. Hij mag dan met Ruby en nog een stuk of tien anderen wat rollebollen, maar waar het een echtgenote betreft wil hij niets anders dan volstreekte onschuld. Dat is de Schotse presbyteriaan in hem, hoezeer hij ook mag protesteren dat hij atheïst is. Daarin is hij nog net zo conservatief als die lui dáár.’

De volgende middag werden ze om vijf uur volgens de rituelen van de presbyteriaanse kerk in de echt verbonden. Zelfs mevrouw Dewy had geen heimelijke kritiek op de trouwjurk van Elizabeth, die heel eenvoudig, hooggesloten en met lange mouwen was, en de enige versiering bestond uit kleine stoffen

knoopjes aan de voorzijde, van de hals tot aan het middel. Het satijn ritselde, het katoenen ondergoed was niet te zien, en de witte muiltjes benadrukten enkels waarvan Charles Dewy oordeelde dat ze op lange en welgevormde benen wezen.

De bruid was kalm, de bruidegom onverstoorbaar, en ze legden hun trouwbelofte met vaste stem af. Toen ze tot man en vrouw waren verklaard, lichtte Alexander de kanten sluier van Elizabeths gezicht en kustte haar. Hoewel ze hier in de ogen van de Dewy's heel onopvallend op leek te reageren, voelde Alexander hoe ze even huiverde, zich iets terugtrok. Maar het moment ging voorbij en na hartelijke gelukwensen van de Dewy's gingen bruidspaar en getuigen uiteen, want de Dewy's gingen naar een plek die Dunleigh heette, terwijl de heer en mevrouw Kinross terugliepen naar het hotel voor het diner.

Deze keer applaudisseerden de andere gasten toen ze binnenkwamen, want Elizabeth droeg nog steeds haar trouwjurk. Ze bloosde hevig, en hield haar blik op het tapijt gericht. Hun tafel was met witte bloemen getooid, chrysanten gemengd met witte, pluizige margrietjes, en toen ze ging zitten bewonderde ze die, om iets te zeggen te hebben, iets om haar gêne te verbergen.

'Herfstbloemen,' zei Alexander. 'De seizoenen zijn hier omgekeerd. Kom, drink een glas champagne. Je zult wijn lekker moeten leren vinden. Wat je ook in de kerk mag zijn verteld, zelfs Jezus Christus en zijn vrouwen dronken wijn.'

De eenvoudige gouden trouwring leek te branden, maar niet zo erg als de andere ring aan diezelfde vinger, een grote diamanten solitair. Toen Alexander haar die tijdens de lunch had gegeven, had ze niet geweten waar ze moest kijken. De laatste plaats waar ze naar had willen kijken was het doosje dat hij naar haar uitstak.

'Houd je niet van diamanten?' had hij gevraagd.

'O ja. Ja hoor!' wist ze verward uit te brengen. 'Maar is dit wel gepast? Het is zo... zo opvallend.'

Hij fronste zijn voorhoofd. 'Een diamant is volgens de traditie, en mijn vrouw moet een diamant hebben die bij haar status past,' zei hij, en hij reikte over de tafel heen om haar linkerhand te pakken en de ring aan haar ringvinger te schuiven.

'Ik weet dat dit alles heel vreemd voor je moet zijn, Elizabeth, maar als mijn vrouw moet je het beste dragen, het beste hebben. Altijd. Ik begrijp dat oom James je slechts een fractie heeft gegeven van het geld dat ik had gestuurd, maar ik denk dat ik dat wel had verwacht.' Hij glimlachte zuur. 'Zit boven op zijn centjes, die oom James. Maar dat is nu verleden tijd,' ging hij verder, en hij draaide haar hand in zijn handen rond. 'Vanaf vandaag ben je mevrouw Kinross.'

Misschien maakte de blik in haar ogen dat hij ophield, want hij zweeg opeens en ging onhandig staan. 'Een sigaartje,' zei hij, en hij liep naar het balkon. 'Ik rook graag een sigaartje na het eten.'

En daarmee was dit onderwerp afgehandeld. De volgende keer dat Elizabeth hem zag, was in de kerk.

Nu was ze zijn vrouw en moest ze op de een of andere manier een maaltijd nuttigen waar ze geen zin in had.

'Ik heb geen trek,' fluisterde ze.

'Ja, dat kan ik me voorstellen. Hawkins, mevrouw Kinross wil graag wat runderbouillon en een lichte soufflé.'

De rest van hun tijd in de eetzaal werd in haar gedachten afgesloten op een manier die maakte dat ze er nooit op kon terugkijken. Later zou ze begrijpen dat haar verwarring, haar nervositeit en angst te wijten waren aan de snelheid van de gebeurtenissen, aan de overdaad aan vreemde emoties. Het was niet het vooruitzicht van de huwelijksnacht dat de oorzaak was van haar gemoedstoestand, het was het vooruitzicht van een levenslange verbanning met een man die ze niet kon liefhebben.

De Daad (zoals Mary het uitdrukte) zou plaatsvinden in haar bed. Zodra ze haar nachthemd aan had en de kamenier zich had teruggetrokken, ging er een deur aan de andere kant van de kamer open en kwam haar man binnen, gekleed in een geborduurde zijden ochtendjas.

'Naar bed met jou,' zei hij glimlachend, en hij liep vervolgens langs alle gaslampen om ze uit te doen.

Dat was beter! Ze zou hem niet kunnen zien, en als ze hem niet zag, zou ze de Daad misschien kunnen volbrengen zonder zich te schande te maken.

Hij ging op de rand van het bed zitten, met één knie onder zich, en keek op haar neer. Kennelijk kon hij in het donker zien. Maar haar hopeloze nervositeit begon nu minder te worden. Hij deed heel ontspannen, heel gemakkelijk en kalm.

‘Je weet wat er gaat gebeuren?’ vroeg hij.

‘Ja, Alexander.’

‘Het zal eerst een beetje pijn doen, maar ik hoop dat je er later van zult leren genieten. Is die boosaardige Murray nog steeds de dominee?’

‘Ja!’ kreet ze, verbijsterd over deze beschrijving van dominee Murray – alsof dominee Murray zelf de duivel was!

‘Die man heeft meer ellende op zijn geweten dan duizend fatsoenlijke, eerlijke, heidense Chinezen.’

Er klonk geritsel van zijde, zijn volle gewicht lag op het bed, er was beweging in het beddengoed toen hij ertussen schoof en haar in zijn armen nam. ‘We zijn hier niet alleen maar samen om kinderen te maken, Elizabeth. Wat wij nu gaan doen wordt geheiligd door het huwelijk. Het is een daad van liefde – van líéfdé! Niet alleen maar een daad van het vlees, maar ook van de geest en zelfs van de ziel. Er is niets bij waar je niet blij mee mag zijn.’

Toen ze ontdekte dat hij naakt was, hield ze haar handen zo dicht mogelijk bij zich, en toen hij probeerde haar nachthemd uit te trekken, spartelde ze tegen. Hij haalde zijn schouders op en schoof het nachthemd vanaf de zoom omhoog en streeelde met zijn ruwe handen over haar benen, haar dijen, tot de verandering kwam die hem ertoe dreef haar te bestijgen en hard te stoten. De pijn bezorgde haar tranen in de ogen, maar ze had wel ergere dingen meegemaakt door de stok van haar vader of wanneer ze was gevallen of zich had gesneden. En het was snel voorbij. Hij gedroeg zich precies zoals Mary had gezegd – hij huiverde en slikte hoorbaar, trok zich terug. Maar hij bleef in haar bed liggen, tot de Daad nog twee keer was verricht. Hij had haar niet gekust, maar toen hij vertrok, streek hij met zijn lippen over de hare.

‘Welterusten, Elizabeth. Het was een goed begin.’

Er was in elk geval één ding dat meeviel, dacht ze slaperig. Hij had niet als de duivel gevóéld. En als de Daad niet vrees-

wekkender was dan dit, wist ze dat ze het zou overleven – dat ze misschien zelfs, uiteindelijk, zou kunnen genieten van het soort leven dat hij van plan was haar in New South Wales te laten leiden.

De volgende dagen bleef hij bij haar in de buurt, koos een kamelier voor haar, hield toezicht op alle modistes en hoedenmaaksters, kousen- en schoenmakers, kocht lingerie die zo mooi was dat haar adem in haar keel bleef steken, en kocht ook parfum en eau de toilette, waaiers en tasjes, een parasol bij ieder stel kleren.

Hoewel ze begreep dat hij zichzelf attent en vriendelijk vond, nam hij alle beslissingen – wie van de twee kameliers die zij aardig vond de baan zou krijgen, wat zij voor kleuren en stijl ging dragen, het parfum dat hij lekker vond en de juwelen die hij haar gaf. ‘Autocraat’ was geen woord dat ze kende, dus gebruikte ze het woord ‘despoot’. Tja, vader en dominee Murray waren ook despoten. Hoewel Alexanders heerszucht subtieler was en in het fluweel van complimentjes gehuld ging.

Bij het ontbijt op de morgen na die verrassend draaglijke huwelijksnacht probeerde ze wat meer over hem te weten te komen.

‘Alexander, het enige dat ik over jou weet is dat je op je vijftiende uit Kinross bent vertrokken, dat je in Glasgow loodgietersleerling bent geweest, dat dominee MacGregor je heel intelligent vond en dat je een klein fortuin hebt vergaard op de goudvelden van New South Wales. Maar er is vast veel meer. Vertel me dat alsjeblieft,’ zei ze.

Zijn lach was aantrekkelijk, klonk oprecht. ‘Ik had kunnen weten dat ze allemaal hun mond zouden houden,’ zei hij, met een twinkeling in zijn ogen. ‘Ik wed bijvoorbeeld dat ze je nooit hebben verteld dat ik de oude Murray in elkaar heb geslagen?’

‘Nee!’

‘Jazeker. Ik heb hem een gebroken kaak bezorgd. Ik heb me zelden zo voldaan gevoeld. Hij had net de gemeente overgenomen van Robert MacGregor, die een ontwikkeld, beschaafd en vriendelijk mens was. Je zou kunnen zeggen dat ik uit Kinross ben vertrokken omdat ik het echt niet uithield in een om-

geving vol cultuurbarbaren die werden geleid door lieden als John Murray.’

‘Vooral nadat je dominee Murray’s kaak had gebroken,’ zei ze, terwijl ze een heimelijke, schuldbewuste voldoening voelde. Ze kon echt niet instemmen met Alexanders mening over dominee Murray, maar ze begon zich te herinneren hoe vaak hij ervoor had gezorgd dat ze zich verdrietig of beschaamd had gevoeld.

‘En dat is zo’n beetje het verhaal,’ zei hij, terwijl hij zijn schouders ophaalde. ‘Ik heb een tijdje in Glasgow gezeten, ik ben met de boot naar Amerika gegaan, en toen van Californië naar Sydney, en ik heb een beetje meer dan een klein fortuin op de goudvelden weten te vergaren.’

‘Gaan we in Sydney wonen?’

‘Geen sprake van, Elizabeth. Ik heb mijn eigen dorp, Kinross, en jij gaat in het nieuwe huis wonen dat ik hoog op Mount Kinross voor jou heb gebouwd, uit het zicht van de Apocalypse – m’n mijn.’

‘Apocalypse? Wat betekent dat?’

‘Het is een Grieks woord voor een verschrikkelijke en gewelddadige gebeurtenis, zoals het einde van de wereld. Wat zou een betere naam zijn voor zoiets bevrijdends en wereldschokkends als een goudmijn?’

‘Is jouw dorp ver van Sydney verwijderd?’

‘Naar Australische begrippen is het niet ver, maar het is ver genoeg. De spoorlijn – de trein – brengt ons tot op zo’n honderdvijftig kilometer van Kinross. Daarvandaan gaan we per rijtuig verder.’

‘Is Kinross groot genoeg om een kerk te hebben?’

Zijn kin ging omhoog, zodat zijn baard nog puntiger leek. ‘Er staat een anglicaanse kerk, Elizabeth. Ik duld geen presbyteriaanse dominees in mijn dorp. Dan heb ik nog liever roomse papen of wederdopers.’

Ze kreeg opeens een droge mond en hapte naar lucht. ‘Waarom draag jij van die vreemde kleren?’ vroeg ze, om hem van dit gevoelige onderwerp af te leiden.

‘Die kleren hóren bij me. Als ik ze aan heb, denkt iedereen dat ik een Amerikaan ben – er zijn sinds de ontdekking van goud duizenden Amerikanen hiernaartoe gekomen. Maar de

ware reden dat ik ze draag is dat ze zacht, soepel en gemakkelijk zijn. Ze schuren niet en ze zijn heel gemakkelijk te wassen, omdat ze van zeemleer zijn. Ze zijn ook koel. En hoewel ze er Amerikaans uitzien, heb ik ze in Perzië laten maken.'

'Ben je daar ook geweest?'

'Ik ben overal geweest waar mijn beroemde naamgenoot is geweest, en ook nog op plaatsen waarvan hij niet heeft kunnen dromen dat ze bestonden.'

'Je beroemde naamgenoot? Wie is dat?'

'Alexander... de Grote.' Hij zag dat ze hem niet-begrijpend aankeek. 'Koning van Macedonië en van zo ongeveer de hele wereld, zoals die in die tijd bekend was. Meer dan tweeduizend jaar geleden.' Er kwam opeens iets in hem op, en hij boog zich naar voren. 'Je kunt toch lezen en schrijven, hoop ik, Elizabeth? Je kunt je naam schrijven, maar is dat alles?'

'Ik kan heel goed lezen,' zei ze stijfjes, een beetje beledigd. 'Hoewel ik niet veel geschiedenisboeken heb gelezen. Ik heb leren schrijven, maar ik heb dat niet in praktijk kunnen brengen – vader had geen papier in huis.'

'Ik zal een schrift voor je kopen, een boek met voorbeeldbrieven die je kunt gebruiken tot je je gedachten goed op papier kunt zetten – en stapels van het beste papier. Pennen, inkt – verf en schetsboeken als je die wilt. De meeste dames schijnen graag een beetje met waterverf te kliederen.'

'Ik ben niet als dame grootgebracht,' zei ze met zoveel waardigheid als ze kon opbrengen.

Zijn ogen begonnen weer te twinkelen. 'Borduur je?'

'Ik náái, maar ik borduur niet.'

En hoe, vroeg ze zich later die morgen af, was hij erin geslaagd het gesprek zo netjes van zichzelf af te leiden?

'Ik denk dat ik mijn man uiteindelijk misschien wel aardig ga vinden,' vertrouwde ze mevrouw Augusta Halliday tegen het eind van haar tweede week in Sydney toe. 'Maar ik betwijfel ten zeerste of ik hem ooit lief zal hebben.'

'Het is nog vroeg dag,' zei mevrouw Halliday gemoedelijk, terwijl haar scherpe blik op het gezicht van Elizabeth bleef rusten. Er waren grote veranderingen: het kind was verdwenen.

De massa zwart haar was op modieuze wijze opgestoken, haar middagjapon van roestbruine zijde had de onmisbare queue, haar handschoenen waren van het mooiste zeemleer, haar hoed was een droom. Degene die dit geheel had gewrocht was zo verstandig geweest het gezicht met rust te laten. Hier was een jonge vrouw die geen cosmetica nodig had, en de zoon van Sydney leek niet het vermogen te hebben haar uitzonderlijk blanke huid een roze of beige gloed te geven. Ze had schitterende parels om haar hals en ook oorbellen met parels, en toen ze haar handschoen uittrok, zette mevrouw Halliday grote ogen op.

‘Allemachtig!’ riep ze uit.

‘O, die ellendige diamant,’ zei Elizabeth met een zucht. ‘Ik vind ’m echt vreselijk. Weet u wel dat ik speciale handschoenen heb moeten laten maken om eroverheen te kunnen doen? En Alexander stond erop dat dezelfde vinger aan de rechterhand net zo wordt gemaakt, zodat ik vrees dat hij van plan is me nog een grote steen te geven.’

‘Je moet wel een heilige zijn,’ zei mevrouw Halliday droog. ‘Ik ken geen enkele andere vrouw die niet zou zwijmelen bij een steen die maar half zo mooi was als jouw diamant.’

‘Ik vind mijn parels wél mooi, mevrouw Halliday.’

‘Dat is je geraden ook! Koningin Victoria heeft geen mooiere!’

Maar toen Elizabeth in een chique sjees met vier paarden was vertrokken, moest Augusta Halliday eventjes om haar huilen. Het arme kind! Als een vis op het droge. Overladen met iedere denkbare luxe, beland in een wereld vol luxe en praal, terwijl ze van nature inhalig noch ambitieus was. Als ze in haar Schotse omgeving was gebleven, had ze ongetwijfeld voor haar vader moeten blijven zorgen, om daarna een ongetrouwde tante te blijven. En waarschijnlijk was ze tevreden geweest met haar lot, al was ze dan niet idyllisch gelukkig geweest. Nou, ze dacht dat ze Alexander Kinross op zijn minst aardig zou vinden, en dat was dan iets. Inwendig was mevrouw Halliday het met Elizabeth eens: ook zij kon zich niet voorstellen dat Elizabeth haar man zou gaan liefhebben. De afstand tussen hen was te groot, hun karakters liepen te veel uiteen. Moeilijk voor te stellen dat ze nicht en neef waren.

Tegen de tijd dat Elizabeth haar in haar sjees met vierspan kwam bezoeken, was mevrouw Halliday uiteraard het een en ander over Alexander Kinross te weten gekomen. Hij was be-
list de rijkste man van de hele kolonie, want in tegenstelling tot de meesten die ertshoudende grond in de goudvelden vonden, had hij zich vastgeklampt aan iedere korrel die hij uit het aanslibsel haalde, en daarna had hij de ertsader opgespoord. Hij had de regering in zijn ene zak en de rechterlijke macht in zijn andere. Waar sommige mannen schokkende problemen kregen met anderen die hun land opeisten, wist Alexander Kinross korte metten te maken met hen en met andere ergerlijke zaken. Maar hoewel hij zich als hij in Sydney was in society-kringen bewoog, was hij geen echt societymens. Degenen die de moeite waard waren te kennen, zocht hij meestal in hun kantoor op, in plaats van met hen te gaan eten en drinken. Soms nam hij een uitnodiging aan voor Government House of voor Clovelly in Watson's Bay, maar hij ging nooit naar bals of soirees die slechts voor het vermaak werden gegeven. Daarom was de algemene opvatting dat hij wel om macht gaf, maar niet om de mening van anderen.

Charles Dewy, ontdekte Elizabeth, was een kleinere partner in de Apocalypse Mine.

'Hij is de plaatselijke landbezetter – beheerde zo'n vijfhonderd vierkante kilometer tot er goud werd gevonden,' zei Alexander.

'Landbezetter?'

'Zo wordt iemand genoemd die als eerste een stuk land van de kroon heeft "bezet" – want negen tiende van alle land is van de staat – tot hij min of meer de eigenaar is. Maar er is toen een wet ingevoerd die alles heeft veranderd. Ik heb hem indertijd een beetje milder gestemd door hem een aandeel in de Apocalypse aan te bieden, en sindsdien kan ik geen kwaad meer bij hem doen.'

Ten slotte verlieten ze Sydney, geenszins tot spijt van mevrouw Kinross, die inmiddels meer dan twintig koffers bezat, maar geen kamenier. Juffrouw Thomas bleek inlichtingen te hebben ingewonnen over Kinross en omgeving, en had die

morgen vervolgens haar ontslag ingediend. Haar vertrek beschouwde Elizabeth niet als een gemis, want ze zorgde echt veel liever voor zichzelf.

‘Geeft niet,’ was Alexanders reactie op het bericht. ‘Ik zal Ruby vragen of ze een goed Chinees meisje voor je zoekt. En ga nou niet zeggen dat je liever geen dienstmaagd hebt! Na twee weken je haar te hebben laten kappen, moet je toch beseffen dat je om dit te doen een paar handen nodig hebt dat niet aan jouw armen is bevestigd.’

‘Ruby? Is dat je huishoudster?’ vroeg Elizabeth, die besepte dat ze naar een huis vol personeel ging.

Hierom moest Alexander zo lachen dat de tranen hem over het gezicht rolden. ‘Ach nee,’ zei hij, toen hij weer wat uit kon brengen. ‘Ruby is bij gebrek aan een beter woord een instituut. Je zou haar vernederen als je op minder grootse wijze naar haar verwees. Ruby is de meesteres van de zure opmerking en het bijtende commentaar. Ze is Cleopatra – maar ze is ook Aspasia, Medusa, Josephine en Catherina de Medici.’

‘O!’ Maar Elizabeth kreeg geen kans hier verder op door te gaan, want ze hadden het spoorwegstation Redfern bereikt – een grauw gebied vol loodsen en kronkelende rails.

‘De perrons zijn hier nogal vervallen omdat ze het steeds maar hebben over de bouw van een riant station boven aan George Street – maar verder dan gepraat is het nog niet gekomen,’ zei Alexander, terwijl hij haar uit de sjees hielp.

De nasleep van haar zeeziekte had gemaakt dat ze niet tot enige nieuwsgierigheid in staat was toen ze in Edinburgh in de trein naar Londen was gestapt, maar vandaag staarde ze vol verbazing en ontzag naar de trein naar Bowenfels. De stoomlocomotief, met zijn combinatie van kleine en grote wielen, waarvan de laatste door stangen met elkaar waren verbonden, stond als een gigantische en kwade hond te hijgen terwijl er een sliertje rook uit de hoge schoorsteen opsteeg. Deze helse machine was verbonden met een tender vol kolen, met daarachter acht rijtuigen – zes tweedeklas en twee eerste klas – en achteraan een speciaal rijtuig voor alle omvangrijke bagage, vracht, en de conducteur.

‘Ik weet dat het achterste deel van de trein meer slingert dan

het voorste, maar ik wil graag uit het raam leunen om de locomotief aan het werk te zien,' zei Alexander, terwijl hij haar een soort comfortabele salon vol pluche binnen hielp. 'Om die reden koppelen ze één eersteklaswagon achter alle andere wagons. Dit is eigenlijk de privé-coupé van de gouverneur, maar hij leent die graag aan mij uit als hij hem zelf niet nodig heeft – ik betaal ervoor.'

Om klokslag zeven uur reed de trein naar Bowenfels het terrein af, met Elizabeth die haar ogen niet van het raam af kon houden. Ja, Sydney was heel groot. Het duurde een kwartier voor de huizen wat verder uiteen stonden, een kwartier van voortraten, met een adembenemende snelheid. Af en toe flitste er een perron voorbij, met de naam van een plaatsje – Strathfield, Rose Hill, Parramatta.

'Hoe snel gaan we?' vroeg ze, genietend van de snelheid, de slingerende beweging.

'Ruim tachtig kilometer per uur, maar als ze de ketel echt opstoken haalt-ie wel honderd. Dit is de wekelijkse doorgaande passagierstrein – hij stopt niet voor Bowenfels – en het is een lichtgewicht vergeleken bij een goederentrein. Maar onze snelheid loopt terug naar dertig tot vijfentwintig kilometer per uur zodra we beginnen te klimmen, en op sommige plaatsen nog minder, dus duurt de reis negen uur.'

'Wat vervoert een goederentrein?'

'Naar Sydney tarwe en landbouwproducten, schalieolie van de installaties bij Hartley. Naar Bowenfels gaan bouwmaterialen, voorraden voor de winkels op het land, mijnbouwwerktuigen, meubels, kranten, boeken, tijdschriften. Fokvee, paarden en schapen. Zelfs mannen die naar het westen trekken om de bodem te onderzoeken of werk op het land te vinden – vracht kan heel verschillend zijn. Maar nooit,' zei hij nadrukkelijk, 'dynamiet.'

'Dynamiet?'

Zijn blik ging van haar levendige gezicht naar de tientallen grote kisten die in een hoek van vloer tot plafond stonden opgestapeld, met elk een doodshoofd en gekruiste beenderen erop.

'Dynamiet,' zei hij, 'is de nieuwe manier om gesteente op te

blazen. Dat mag geen moment uit mijn gezichtsveld verdwijnen, want het is zo schaars dat het bijna even kostbaar is als goud. Ik had deze partij via Londen uit Zweden laten komen – het was bij jou aan boord van de *Aurora*. Rotsen laten springen,’ ging hij verder, met een stem die opgewonden raakte, ‘was vroeger een riskante en onvoorspelbare bezigheid. Het gebeurde met zwart kruit – buskruit voor jou. Het is heel moeilijk te beoordelen hoe zwart kruit een rots zal splijten, welke richting de kracht van de explosie zal nemen. Ik kan het weten, want ik ben op minstens tien verschillende plaatsen springmeester geweest. Maar onlangs heeft een Zweed een schitterende vondst gedaan voor het temmen van nitroglycerine, dat van zichzelf zo instabiel is dat het spontaan kan ontploffen. De Zweed mengde nitroglycerine met kiezelgoer en verpakte dit vervolgens in een kartonnen patroon die als een stompe kaars is gevormd. Dit kan niet exploderen tenzij het tot ontploffing wordt gebracht door een slaghoedje van knalkwik dat stevig over het uiteinde van de staaf is geplooid. De springmeester bevestigt een lang stuk lont aan het slaghoedje en veroorzaakt op deze manier een veiliger, meer gerichte explosie. Als je over een dynamo beschikt, kun je de ontploffing veroorzaken door middel van een elektrische stroom door een lange draad. Dat ga ik binnenkort doen.’

Haar blik maakte hem aan het lachen. Ze amuseerde hem vanmorgen geweldig. ‘Heb je daar één woord van begrepen, Elizabeth?’

‘Een paar,’ zei ze, en ze glimlachte naar hem.

De adem stakte hem in de keel. ‘Dat is de eerste glimlach die je me ooit hebt geschonken,’ zei hij.

Ze bloosde en keek uit het raam.

‘Ik ga even bij de machinisten op de plaat staan,’ zei hij abrupt, en hij deed de voorste deur open en verdween.

De trein was via een brug een brede rivier overgestoken voor hij terugkwam. Voor hen uit lag nu een barrière van hoge heuvels.

‘Dat was de rivier de Nepean,’ zei hij, ‘dus het wordt tijd om een raam open te zetten. Onze trein moet zo’n steile helling bestijgen dat hij zigzaggend naar boven moet. Over een lengte

van hemelsbreed zo'n anderhalve kilometer moeten we driehonderd meter stijgen, één meter op iedere dertig.'

Zelfs bij deze veel lagere snelheid was het openzetten van een raam een ramp voor je kleding. Er dwarrelden grote roetdeeltjes naar binnen, die overal terechtkwamen. Maar het was wel heel boeiend, vooral als de rails een bocht maakten en ze de locomotief konden zien zwoegen, met zwarte rook die in grote wolken uit de schoorsteen opsteeg, met de stangen die de wielen in het rond dreven. Af en toe slipten de wielen op de rails, verloren ze hun houvast temidden van veel gepuf, en aan het eind van de eerste zigzag reed de trein achteruit de eerste helling op, waarbij de personeelswagon voorop ging en de locomotief achteraan kwam.

'Het aantal keerpunten maakt dat de locomotief bovenaan weer voorop gaat,' verklaarde hij. 'Die zigzag is een heel slim idee dat de regering eindelijk in staat heeft gesteld een spoorweg door de Blue Mountains, die helemaal geen echte bergen zijn, aan te leggen. We bestijgen nu iets wat een doorsneden hoogvlakte heet. Aan de andere kant gaan we weer zigzaggend omlaag. Als dit echte bergen waren geweest, hadden we door de dalen kunnen reizen en via een tunnel door de waterscheiding – een veel gemakkelijker onderneming die het vruchtbare land in het westen tientallen jaren geleden had kunnen ontsluiten. New South Wales geeft niets gemakkelijk prijs, evenmin als de andere kolonies van Australië. Dus toen de Blue Mountains eindelijk werden overwonnen, moesten de mannen die dit deden al hun op Europa gebaseerde theorieën overboord zetten.'

En zo, dacht zij, heb ik een van de sleutels tot het hart van mijn man – en tot zijn geest, zo niet tot zijn ziel – gevonden. Hij wordt geboeid door mechanische dingen, door machines en uitvindingen, en hoe weinig zijn gehoor ook op de hoogte is, hij wil praten en onderwijzen.

Het landschap was op spectaculaire wijze uitzonderlijk. De hoogten hadden steile wanden die honderden meters lager naar diepe afgronden liepen, met indrukwekkende dalen vol dichte, groengrijze wouden, die in de verte blauw werden. Van den, beuk, eik en alle bekende bomen van thuis viel niets te

bekennen, maar deze vreemde bomen hadden hun eigen schoonheid. Het is allemaal grootser dan thuis, dacht ze, alleen al omdat het zo eindeloos is. Ze zag weinig tekenen van nederzettingen langs de spoorlijn, afgezien van wat huizen die meestal om een herberg of een landhuis gegroepeerd stonden.

‘Alleen de inboorlingen kunnen hier wonen,’ zei Alexander toen een grote, open ruimte hun een schitterend uitzicht gaf op een enorm ravijn, omringd door steile, rechte, oranje rotswanden. ‘Straks komen we voorbij een rangeerterrein dat The Crushers heet – het is een reeks steengroeven – en op de bodem van het dal daar ligt een rijke steenkoollaag. Ze overwegen die te ontginnen, maar ik denk dat de kosten om alles driehonderd meter recht omhoog te brengen een struikelblok zullen vormen. Hoewel het goedkoper zal zijn om dat naar Sydney te vervoeren dan de steenkool uit Lithgow – die over de Clarence-zigzag te slepen is heel moeilijk.’

Hij gebaarde opeens weids met zijn hand, waarbij hij de hele wereld omvatte. ‘Elizabeth, kijk toch eens! Wat je hier ziet is de geologie van de aarde in volle glorie! Die rotswanden bestaan uit zandsteen uit de vroege Trias dat boven op steenkoollagen uit het Perm liggen, en daaronder ligt het graniet, de schalie en het kalksteen uit Devoon en Siluur. De toppen van sommige bergen in het noorden bestaan uit een dunne laag basalt dat uit de een of andere enorme vulkaan is gestroomd – een tertiaire glazuurlaag op de Triastaart, maar nu allemaal door erosie uitgehold. Schitterend!’

O, om zo enthousiast te kunnen zijn over iets! Hoe moet ik een leven leiden waarin ik ook maar een klein beetje zou kunnen weten van alles wat hij weet? Ik ben dom geboren en dom gebleven, zei ze tegen zichzelf.

Om vier uur in de middag arriveerde de trein in Bowenfels. Hij ging niet verder naar het westen, hoewel Bathurst, zeventig kilometer verderop, de belangrijkste plaats was. Na een dringend bezoek aan het privaat op het perron werd Elizabeth door een ongeduldige Alexander in een rijtuig gestopt.

Om acht uur bereikten ze het hotel in Bathurst. Elizabeth was uitgeput, maar de volgende morgen duwde Alexander haar bij

het aanbreeken van de dag weer in het rijtuig, omdat hij wilde dat het konvooi snel op weg ging. O, wéér een dag van dat eideloze reizen! Haar rijtuig ging voorop, Alexander reed op een merrie, en zes wagens met trekpaarden ervoor vervoerden haar koffers, vracht uit het spoorwegdepot in Fydal, en die kostbare kisten dynamiet. Het konvooi, zei Alexander, was bedoeld om eventuele *bushrangers* af te schrikken.

‘Bushrangers?’ vroeg ze.

‘Dat zijn ontsnapte gevangenen die zich als struikrover in leven houden. Er zijn er niet veel meer van over, omdat er genadeloos jacht op hen is gemaakt. Dit was vroeger het gebied van Ben Hall – hij was een beruchte bushranger. Maar hij is nu dood, net als de meeste anderen.’

De steile rotswanden hadden plaatsgemaakt voor meer traditioneel gevormde bergen die wel een beetje op die in Schotland leken, want veel hellingen waren kaalgekapt. Hier groeide echter geen heide om de herfst wat kleur te verlenen, en het beetje gras dat er groeide was spichtig, stond in polletjes bijeen en was bruinachtig-zilver van kleur. De diep uitgesleten weg met gaten en kuilen slingerde zich willekeurig voort om grote keien, rivierbeddingen en plotselinge steile afdalingen te mijden. Elizabeth werd voortdurend heen en weer geslingerd en bad dat Kinross, waar het ook mocht liggen, snel in zicht zou komen.

Maar het kwam pas tegen zonsondergang in zicht, toen het pad uit een bos in de open ruimte kwam en een geasfalteerde weg met hutten en tenten werd. Als alles wat ze eerder had gezien al uiterst vreemd was geweest, dan verbleekte het bij de aanblik van Kinross, dat ze zich in haar fantasie had voorgesteld als Kinross in Schotland. Maar dat was het helemaal niet! De hutten en tenten gingen over in meer solide houten huizen of huizen van tenen-met-leem, met een dak van golfplaten of aan elkaar genaaide stukken bast. Aan weerszijden van de straat was een rommelige bebouwing, maar in enkele zijstraatjes zag ze houten torens, balken, schuren; een bizar landschap waarvan ze niet kon vermoeden waar het toe diende. Het was afgrijselijk lelijk!

De huizen werden handelsgebouwen en winkels, allemaal

met luifels, die door houten palen werden ondersteund. Er was niet één luifel die op die van de buurman leek, was er ook niet aan vastgemaakt, en evenmin opgericht met enige aandacht voor symmetrie, netheid of schoonheid. De uithangborden waren ruwe handgeschilderde borden en verklaarden dat hier een wasserij, een pension, een restaurant, een bar, een tabakswinkel, schoenlapper, kapper, warenhuis, dokterspraktijk, of ijzerhandel was gevestigd.

Er waren twee gebouwen van rode baksteen, waarvan het ene een kerk compleet met toren was, en het andere een blok van twee verdiepingen waarvan de bovenste veranda rijkelijk was versierd met hetzelfde gietijzer dat Elizabeth overal in Sydney had gezien. De luifel was van gebogen golfplaat, had ijzeren palen eronder en was ook rijkelijk voorzien van smeedijzerwerk. Een bord met elegante letters vermeldde: KINROSS HOTEL.

Nergens viel ook maar één boom te bekennen, dus zelfs de ondergaande zon brandde nog genadeloos en veranderde het haar van de vrouw die buiten het hotel stond in louter vuur. Elizabeths aandacht werd getrokken door de strijdlustige houding, het duidelijke air van onoverwinnelijkheid dat de vrouw uitstraalde, en ze probeerde haar zo lang mogelijk te blijven zien. Een opvallende gestalte. Zoiets als Britannia op de munten of Boadicea in illustraties. Ze leek Alexander, die naast het rijtuig reed, een spottende groet toe te werpen en draaide zich toen met een ruk om om in de tegenovergestelde richting te kijken. Pas toen zag Elizabeth dat ze een sigaar in haar hand hield, en dat er rook uit haar neusgaten kwam, als bij een draak.

Er waren veel mensen op de been en de mannen waren armoedig gekleed in spijkerbroeken en geruite overhemden, met een slappe hoed met brede rand op het hoofd. De vrouwen droegen verwassen katoenen jurken die dertig jaar achterliepen bij de mode en ze hadden een grote strohoed op het hoofd. En er waren veel Chinezen, met een lange vlecht op hun rug, mooie, zwartwitte schoentjes, hoeden als puntige wagenwielen, mannen en vrouwen in identieke zwarte of donkerblauwe broek en jas.

Het konvooi trok een wildernis van machinerieën, rokende

schoorstenen, loodsen van golfplaat en hoge houten kranen binnen, en hield halt onderaan een steile helling die minstens driehonderd meter hoog was. Hier liepen spoorrails omhoog, die tussen aangename bomen verdwenen.

‘Dit is het einde van de reis, Elizabeth,’ zei Alexander, en hij tilde haar uit het rijtuig. ‘Summers zal de wagon zo omlaag laten.’

En daar kwam over de rails een houten gevaarte omlaag dat wel wat leek op een open omnibus op treinwielen, want er waren vier rijen eenvoudige houten banken voor zes personen, plus een lang plateau met een hoog hek eromheen voor vracht. Maar de zitplaatsen waren onder een onmogelijke hoek gebouwd, zodat de passagier ver achterover leunde. Toen Alexander het eind van hun bank met een balk had dichtgedaan, schoof hij naast Elizabeth en legde haar beide handen stevig op de leuning.

‘Hou je vast en wees niet bang,’ zei hij. ‘Je zult er niet uit vallen, dat belooft ik.’

De lucht weergalmde van de geluiden: het geronk van machines, een horendol makend constant gestamp, metalig gepiep, het geklapper van drijfriemen, veel geknerp, geknars en gejangk. Van hoog boven hen kwam een ander, afzonderlijk geluid, van één enkele stoommachine. De houten wagon begon over de vlakke grond te bewegen tot waar de rails omhoogbogen, gaf een schok, en begon toen langs de onvoorstelbaar steile helling omhoog te gaan. Elizabeth kwam op wonderbaarlijke wijze van bijna liggend in een zittende houding. Met het hart in haar keel keek ze omlaag terwijl het plaatsje Kinross zich voor haar uitspreidde, steeds weidser, tot het verblekende licht de lelijke buitenwijken in ondoordringbare schaduwen hulde.

‘Ik wilde mijn vrouw niet daar beneden hebben,’ zei hij, ‘en daarom heb ik mijn huis boven op de berg gebouwd. Afgezien van een zigzagpad is deze tram de enige manier om naar boven of beneden te gaan. Kijk eens achterom en omhoog... Zie je wel? Hij wordt omhooggetrokken door een zware kabel die door een motor wordt op- of afgedraaid.’

‘Waarom,’ wist ze uit te brengen, ‘is de wagon zo groot?’

‘De mijnwerkers gebruiken hem ook. De hijstorens van de

Apocalypse – die kranen met lieren erin – staan op dat brede plateau dat we zojuist zijn gepasseerd. Dit is voor de mannen veel gemakkelijker dan door een tunnel onderin naar binnen te gaan, vanwege de grote bakken erts en de nabijheid van locomotieven buiten. Ze worden met kooien naar de hoofdschacht gebracht en omlaag gelaten, en daarmee gaan ze aan het eind van hun werktijd ook weer omhoog.’

Toen ze tussen de bomen kwamen, daalde er een koelte over hen neer, naar ze vermoedde zowel door de hoogte als door de beschuttende takken.

‘Kinross House staat op bijna duizend meter boven het zee-niveau,’ zei hij, met weer die griezelige eigenschap haar gedachten te kunnen lezen. ‘In de zomer is het er lekker koel, in de winter veel warmer.’

De wagon kwam eindelijk op vlak terrein, zodat ze weer scheef hingen, en kwam daarna tot stilstand. Elizabeth klauterde eruit voor Alexander haar kon helpen en ze verbaasde zich over hoe snel in New South Wales de avond viel. Geen langdurige Schotse schemering, geen betoverend uur van zachte gloed.

De zijkant van de wagon werd door een haag afgeschermd. Toen ze eromheen liep, bleef ze stokstijf staan. Haar man had in deze eenzaamheid een waarlijk landhuis gebouwd, van wat eruitzag als blokken kalksteen. Het huis was drie volle verdiepingen hoog, met grote ramen met paneelruitjes, een zuilengang boven aan een brede, rondlopende stoep, en het stond erbij alsof het er al vijfhonderd jaar had gestaan. Aan de voet van de stoep lag een groot gazon. Er was veel moeite gedaan er een Engelse tuin te scheppen, met gesnoeide buxushagen en rozenperken, tot zelfs een Grieks tempeltje als versiering.

De deur stond open, uit alle ramen stroomde licht.

‘Welkom thuis, Elizabeth.’ Alexander Kinross pakte haar hand en leidde haar de stoep op, naar binnen.

Alles was van het beste, hierheen gebracht voor wat haar Schotse zuinigheid haar ingaf dat het astronomische bedragen geweest moesten zijn. De tapijten, meubels, kandelaars, ornamenten, schilderijen, gordijnen. Alles, inclusief, voorzover ze

kon bekijken, het huis zelf. Slechts de vage geur van lampolie verried dat het huis niet in een door gas verlichte stad stond.

Het bleek dat de alomtegenwoordige Summers Alexanders belangrijkste rechterhand was, terwijl zijn vrouw huishoudster was. Een regeling waar Alexander bijzonder blij mee scheen te zijn.

‘Neemt u me niet kwalijk, mevrouw, maar wilt u zich opfrisen na uw reis?’ vroeg mevrouw Summers, en ze bracht Elizabeth naar een goed functionerend watercloset.

Ze was nog nooit zo dankbaar voor iets geweest als voor die uitnodiging. Net als alle keurig opgevoede vrouwen uit haar tijd kreeg ze soms urenlang geen kans om haar blaas te legen, zodat ze nauwelijks een slok water durfde te drinken voor ze op weg ging, waarheen dan ook. Dorst leidde tot uitdroging, geconcentreerde urine tot blaas- en nierstenen. Veel vrouwen overleden aan waterzucht.

Na verscheidene koppen thee, een paar sandwiches en een stuk verrukkelijke kruidcake ging Elizabeth zo moe naar bed dat ze zich na het begin van de trap niets meer kon herinneren.

‘Als je kamers je niet bevallen, Elizabeth, wil je me dan alsjeblieft vertellen wat je liever hebt?’ zei Alexander tijdens het ontbijt, dat werd genuttigd in de mooiste kamer die Elizabeth ooit had gezien. De wanden en het dak waren van glazen panelen die aan elkaar waren gevoegd door een verfijnd raamwerk van witgeschilderd ijzer, en er stond een waar oerwoud aan palmen en varens.

‘Ik vind ze heel mooi, maar niet zo mooi als deze.’

‘Dit is een serre – in zulke vertrekken worden ’s winters vaak vorstgevoelige planten bewaard.’

Hij was gekleed in zijn huiden, zoals Elizabeth ze heimelijk was gaan noemen, en zijn hoed lag op een stoel.

‘Ga je weg?’

‘Ik ben thuis, dus van nu af aan zul je tot de avond niet veel van me zien. Mevrouw Summers zal je in het huis rondleiden en je moet me vertellen wat je er niet aan bevalt. Het is veel meer jouw huis dan het mijne – jij bent degene die er het meeste zal wonen. Je speelt zeker geen piano?’

‘Nee. We konden ons geen piano veroorloven.’

‘Dan zal ik je les laten geven. Muziek is een van mijn passies, dus je zult goed moeten leren spelen. Zing je?’

‘Ik kan aardig wijs houden.’

‘Nou, tot ik een pianolerares voor je heb gevonden, moet je je tijd maar aan het lezen van boeken en aan schrijven besteden.’ Hij bukte zich om haar vluchtig te kussen, zette zijn hoed op zijn hoofd en verdween, terwijl hij om zijn schaduw Summers schreeuwde.

Mevrouw Summers verscheen om ‘m’vrouw’ in het huis rond te leiden, wat weinig verrassingen opleverde tot ze in de bibliotheek kwamen. Iedere kamer was weelderig ingericht, in de stijl van het hotel in Sydney, zelfs wat betreft de vorm van het trappenhuis. Het was werkelijk schitterend. De grote salon bevatte zowel een harp als een grote vleugel.

‘Heeft de stemmer helemaal uit Sydney laten komen toen de piano eenmaal op z’n plaats stond – een lastig ding hoor, want hij mag geen millimeter worden verplaatst om onder de poten schoon te maken,’ zei mevrouw Summers misnoegd.

De bibliotheek was beslist Alexanders plek, want hier was alles niet zo vormelijk en volgens het boekje. De boekenkasten waren van donker eiken en de gemakkelijke stoelen waren bekleed met donkergroen leer. Maar verder was alles in de Murray-ruit: behang, gordijnen, tapijt. Maar waarom Murray? Waarom niet zijn eigen *tartan*, Drummond? De Drummond was een warmrode ruit met veel groene en donkerblauwe strepen, een heel opvallend patroon. Terwijl Murray een ondergrond had van saai groen dat door dunne rode en donkerblauwe strepen in onduidelijke ruiten was verdeeld. Het was haar niet ontgaan dat de smaak van haar man uitging naar pracht en praal, dus vanwaar deze vage Murray?

‘Vijftienduizend boeken,’ zei mevrouw Summers vol ontzag. ‘Meneer Kinross heeft boeken over van alles.’ Ze snoof. ‘Hij heeft alleen geen bijbel. Zegt dat dat onzin is. Een goddeloze man – goddeloos! Maar meneer Summers is bij hem geweest vanaf dat ze samen op ’t een of andere schip zaten, wilde er niet van horen bij hem weg te gaan. En ik verwacht dat ik er wel aan zal wennen huishoudster te zijn. Het huis is nog geen

twee maanden klaar. Tot die tijd heb ik alleen voor meneer Summers het huishouden gedaan.'

'Hebben meneer Summers en u ook kinderen?' vroeg Elizabeth.

'Nee,' zei mevrouw Summers kortaf. Ze ging kaarsrecht staan en streek haar smetteloze witgesteven schort recht. 'Ik hoop, m'vrouw, dat uwes tevreden over me zal zijn.'

'Ongetwijfeld,' zei Elizabeth hartelijk, en ze glimlachte breed. 'Als u eerst het huishouden voor meneer Summers hebt gedaan, waar heeft meneer Kinross dan gewoonlijk voordat dit huis werd gebouwd?'

Mevrouw Summers knipperde met haar ogen en deed wat ontwijkend. 'In het Kinross Hotel, m'vrouw. Een heel comfortabel adres.'

'Is het Kinross Hotel ook van hem?'

'Nee,' was het antwoord van mevrouw Summers. Hoe Elizabeth ook viste, ze weigerde iets meer over dit onderwerp te zeggen.

De andere bedienden, ontdekte de vrouw des huizes van Kinross House, toen de rondleiding werd voortgezet naar keuken, provisiekamer, wijnkelder en wasserij, waren allemaal Chinese mannen. Die knikten, glimlachten, bogen wanneer ze voorbijkwam.

'Mannen?' zei ze ontzet. 'Bedoelt u dat mannen mijn kamers zullen schoonmaken en mijn kleren zullen wassen en strijken? Dan was ik mijn ondergoed zelf wel, mevrouw Summers.'

'Maakt u van een mug nou geen olifant, m'vrouw,' zei mevrouw Summers onverstoort. 'Zolang ik me kan heugen hebben die heidense Chinezen de was gedaan. Meneer Kinross zegt dat ze zo goed kunnen wassen omdat ze gewend zijn zijde te wassen. Het geeft niet dat 't mannen zijn – het zijn geen blanke mannen. Alleen maar heidense Chinezen.'

De kamenier van Elizabeth arriveerde kort na de lunch, een heidense Chinese die in de ogen van Elizabeth een betoverende schoonheid was. Ze was tener en soepel, met een mond als een dichtgevouwen bloem. Hoewel Elizabeth nooit eerder Chinezen had gezien, was er iets aan het meisje dat haar zei dat

er ook iets Europees in haar afkomst moest zitten. Haar ogen waren amandelvormig, maar ze stonden wijdopen en hadden zichtbare oogleden. Ze droeg een zwartzijden broek en jasje, en haar sluike zwarte haar hing in de traditionele vlecht op haar rug.

‘Ik ben heel blij hier te zijn, m’vrouw. Ik heet Jade,’ zei ze. Ze stond met haar handen ineengeslagen en glimlachte verlegen.

‘Je hebt geen accent,’ zei Elizabeth, die in de afgelopen maanden verschillende accenten had gehoord, zonder zich te realiseren dat haar eigen Schotse accent zo zwaar was dat sommigen haar niet eens konden verstaan. Jade sprak als een koloniaal, een spoortje cockney vermengd met Noord-Engels, Iers, en iets wat duidelijk nog lokaler was.

‘Mijn vader is drieëntwintig jaar geleden uit China gekomen en heeft het aangelegd met mijn moeder, een Ierse. Ik ben op de goudvelden van Ballarat geboren, m’vrouw. Daarna zijn we altijd achter het goud aan getrokken, maar toen pappa bij jufvrouw Ruby ging werken, hielden we op met rondtrekken. Toen Peony was geboren, is mijn moeder weggelopen met een soldaat uit Victoria. Pappa zegt dat soort soort zoekt. Ik denk dat ze er genoeg van had om steeds meisjesbaby’s te krijgen. We zijn met zeven.’

Elizabeth probeerde iets troostvols te zeggen. ‘Ik zal niet moeilijk zijn als mevrouw, Jade, dat beloof ik je.’

‘O, weest u maar net zo moeilijk als u wilt, mevrouw Lizzy,’ zei Jade opgewekt. ‘Ik was kamenier van mevrouw Ruby, en d’r is niemand zo moeilijk als zij.’

Dus die Ruby was een moeilijke vrouw. ‘Wie is nu haar kamenier?’

‘Mijn zusje Pearl. En als mevrouw Ruby genoeg van haar krijgt, dan hebben we nog Jasmine, Silken Flower, Peach Blossom en Peony.’

Bij navraag aan mevrouw Summers bleek dat Jade in een schuurtje achter het huis moest wonen.

‘Dat is niet goed,’ zei Elizabeth resoluut, verbaasd over haar eigen vermetelheid. ‘Jade is een knappe jonge vrouw en ze moet worden beschermd. Ze kan haar intrek nemen in de ka-

mers van de gouvernante, tot de tijd dat ik een gouvernante nodig heb. Wonen de Chinese mannen in hutjes op het erf?’

‘Zij wonen in de stad,’ zei mevrouw Summers strak.

‘Komen ze met de kabelbaan naar boven?’

‘Geen sprake van, m’vrouw! Zij nemen het zigzagpad.’

‘Weet meneer Kinross hoe u de dingen regelt, mevrouw Summers?’

‘Dat gaat hem niet aan – ik ben de huishoudster! Het zijn Chinese heidenen, ze pikken de baantjes van de blanken in!’

Elizabeth antwoordde smalend: ‘Ik heb nog nooit een blanke man meegemaakt, hoe arm en behoeftig ook, die bereid was zijn handen aan andermans vieze kleren te bezoedelen om aan de kost te komen. Uw accent is koloniaal, dus ik neem aan dat u in New South Wales bent geboren en getogen. Maar ik waarshuw u, mevrouw Summers, dat ik niet wil dat in dit huis mensen van een ander ras met vooroordelen worden behandeld.’

‘Ze heeft bij meneer Kinross haar beklag over mij gedaan!’ zei mevrouw Summers kwaad tegen haar man. ‘Hij is vreselijk tegen me tekeergegaan! Dus mag Jade in de kamers van de gouvernante wonen en mogen de Chinese mannen met de kabelbaan! Schandelijk!’

‘Zo af en toe ben jij een stom mens, Maggie,’ zei Summers.

Mevrouw Summers snoof smalend. ‘Jullie zijn een stelletje ongelovigen bij elkaar en meneer Kinross is de ergste! Hij heeft het aangelegd met die vrouw, en dan trouwt hij met een meisje dat jong genoeg is om zijn dochter te kunnen zijn!’

‘Hou je mond, mens!’ snauwde Summers.

Aanvankelijk vond Elizabeth het moeilijk haar tijd te vullen. Na die woordenwisseling met mevrouw Summers merkte ze dat ze zo’n hekel aan die vrouw kreeg, dat ze haar meed.

De bibliotheek, met al zijn vijftienduizend boeken, bood weinig troost. Hij stond vol met werken over onderwerpen die haar niet interesseerden, van geologie en mijnbouw tot goud, zilver, ijzer, staal. Er waren planken vol diverse in leer gebonden rapporten van allerlei commissies, en nog meer planken met iets dat zich kon verheugen in de titel *Halsbury's Laws of England*.

Geen enkele roman. Alle werken over Alexander de Grote, Julius Caesar en de andere beroemde mensen die hij af en toe noemde waren in het Grieks, Latijn, Italiaans of Frans – wat moest Alexander toch ontwikkeld zijn! Maar ze vond een eenvoudige bewerking van wat mythen, *Decline and Fall of the Roman Empire* van Gibson, en de complete werken van Shakespeare. De mythen waren verrukkelijk om te lezen, de andere boeken waren taaie kost.

Alexander had haar opgedragen niet naar de dienst in de St. Andrew's (de anglicaanse kerk van rode baksteen met het torentje) te gaan voor ze hier een tijdje had gewoond, en hij scheen te denken dat het plaatsje Kinross geen inwoners bevatte met wie zij zich zou willen inlaten. Ze begon hem ervan te verdenken dat hij haar van het gewone volk wilde isoleren, dat ze gedoemd was in eenzaamheid op de berg te blijven. Alsof ze een geheim was.

Maar omdat hij haar niet verbood te wandelen, ging Elizabeth wandelen, waarbij ze zich eerst tot het prachtige terrein beperkte en zich daarna verder weg waagde. Ze vond het zigzagpad en liep erover omlaag tot aan het plateau waar de hijstorens van de mijn verrezen, maar ze kon geen uitkijkpunt vinden waarvandaan ze de activiteit onopgemerkt kon gadeslaan. Daarna begon ze de mysteries van het bos te verkennen, en vond daar een betoverende wereld van kantachtige varens, bemoste valleitjes, hoge bomen met stammen in rode, roze, crème, blauwwitte en allerlei bruine tinten. Er vlogen zwermen bijzondere vogels rond: papegaaien in alle kleuren van de regenboog, een schuwe vogel die een geluid als van belletjes liet horen, andere vogels die melodieuzer dan een nachtegaal zongen. Met ingehouden adem keek ze naar de kleine kangoeroes die van rots naar rots sprongen – net een plaat uit een prentenboek.

Ten slotte liep ze ver genoeg om het geluid van bulderend water te horen en ze kwam bij een heldere, sterke beek die schuimend langs een enorme helling viel, omlaag naar het bos en naar de ijzeren jungle van Kinross in de diepte. De verandering was dramatisch, afschuwelijk. Wat aan de bovenkant van de waterval een paradijs leek, was aan de voet van de berg ver-

anderd in een lelijke verzameling sintelhopen, afval, gaten, bergen rommel, geulen. En de rivier beneden was smerig.

‘Je hebt de waterval gevonden,’ klonk Alexanders stem.

Ze slaakte een gesmoorde kreet en draaide zich met een ruk om. ‘Je laat me schrikken!’

‘Nog niet zo erg als wanneer ik een slang was geweest. Wees voorzichtig, Elizabeth. Er zitten overal slangen, waarvan sommige dodelijk zijn.’

‘Ja, dat weet ik. Jade heeft me gewaarschuwd en ze heeft me laten zien hoe je ze moet weggagen: je moet heel hard op de grond stampen.’

‘Als je ze op tijd hebt gezien.’ Hij kwam naast haar staan. ‘Daar beneden ligt het bewijs van waar mensen toe in staat zijn om goud in handen te krijgen,’ zei hij. ‘Dat zijn de oorspronkelijke ontginningen. Ze hebben al in geen twee jaar wat opgeleverd. En ja, ik ben persoonlijk verantwoordelijk voor een groot deel van de rommel. Ik zat hier een halfjaar voor het nieuws uitlekte dat ik goudstof had gevonden in dit zijriviertje van de Abercrombie.’ Hij legde een hand onder haar elleboog en loodste haar weg. ‘Kom, ik wil dat je kennismaakt met je pianolerares. En het spijt me,’ ging hij verder, terwijl ze terugliepen, ‘dat ik er niet aan heb gedacht het soort boeken in huis te halen waarvan ik had moeten weten dat jij ze zou verkiezen. Dat is een vergissing die ik bezig ben recht te zetten.’

‘Moet ik piano leren spelen?’ vroeg ze.

‘Als je mij een plezier wilt doen, ja. Wil je me een plezier doen?’

Wil ik dat? vroeg ze zich af. Ik zie hem amper, behalve in mijn bed. Hij komt zelfs niet thuis voor het eten.

‘Uiteraard,’ zei ze.

Juffrouw Theodora Jenkins had één ding met Jade gemeen: ze waren beiden met hun vader het goud gevolgd van plaats naar plaats. Toen Jenkins was gestorven aan een leverkwaal ten gevolge van sterke drank toen ze Sofala bereikten, een goudstadje aan de rivier de Turon, liet hij zijn niet bijster knappe, timide dochter achter zonder dak boven haar hoofd of middelen

van bestaan. Eerst had ze werk gezocht in een pension, waar ze aan tafel had bediend, borden had gewassen en bedden had opgemaakt. Dit verschafte haar een dak boven haar hoofd en haar dagelijks brood. Maar niet meer dan zes penny's loon per dag. Aangezien ze een godsdienstige achtergrond had, werd de kerk haar grote troost, te meer nadat de dominee had ontdekt hoe goed ze kon orgelspelen. Toen er in Sofala geen goud meer werd gewonnen, verhuisde ze naar Bathurst, waar Constance Dewy in de *Bathurst Free Press* haar advertentie zag en haar naar Dunleigh, het thuis van de familie Dewy, haalde om haar dochters pianoles te geven.

Toen het laatste meisje Dewy naar kostschool ging in Sydney, moest juffrouw Jenkins zich weer in leven zien te houden met pianolessen en met het aannemen van naaiwerk in Bathurst. Toen had Alexander Kinross haar een huisje in Kinross aangeboden, plus een fatsoenlijk salaris, als ze zijn vrouw dagelijks pianoles wilde geven. Juffrouw Jenkins was geweldig dankbaar en greep deze kans met beide handen aan.

Ze was nog geen dertig jaar oud maar ze leek wel veertig, doordat ze er zo vaal uitzag. Haar huid was, door de voortdurende blootstelling aan de zon, doorgroefd met een netwerk van kleine rimpeltjes. Haar muzikale talent had ze te danken aan haar moeder, die haar noten had leren lezen en had geprobeerd voor Theodora een piano te bemachtigen op elk goudveld waar ze zich bevonden.

'Mama is slechts één dag na onze komst in Sofala gestorven,' zei juffrouw Jenkins, 'en papa volgde een jaar later.'

Dit soort nomadisch bestaan fascineerde Elizabeth, die nooit verder dan tien kilometer van huis was geweest tot Alexander haar over had laten komen. Wat was het leven voor vrouwen toch hard! En wat was juffrouw Jenkins toch deerniswekkend dankbaar voor de kans die Alexander haar had geboden!

Die avond kroop ze uit eigen beweging in de armen van haar man en legde haar hoofd op zijn schouder.

'Dank je wel,' zei ze heel zacht, en ze drukte een kus in zijn hals.

'Waarvoor?' vroeg hij.

'Omdat je zo lief bent voor die arme juffrouw Jenkins. Ik be-

loof je dat ik goed piano zal leren spelen. Dat is het minste dat ik kan doen.'

'Er is nog één ander ding dat je voor mij kunt doen.'

'Wat dan?'

'Trek je nachthemd uit. Je hoort huid op huid te kunnen voelen.'

Elizabeth kon hier niet meer onderuit en ze gehoorzaamde. De Daad was te vertrouwd geworden om nog gêne of ongemak op te roepen, maar huid op huid maakte het voor haar niet aangamer. Voor hem betekende deze nacht echter een duidelijke overwinning.

Maar o, wat was het moeilijk om piano te leren spelen! Hoewel Elizabeth niet helemaal zonder aanleg was, kwam ze niet uit een muzikale omgeving. Dit betekende dat ze helemaal vanaf het begin moest beginnen, zelfs in elementaire zaken als de vorm van de muziek, de vocabulaire, de structuur. Dagenlang op toonladders zwoegen – zou ze ooit zover komen dat ze een deuntje kon spelen?

'Ja, maar eerst moeten je vingers leniger worden en moet je linkerhand eraan wennen andere bewegingen te maken dan je rechter. Moeten je oren leren de exacte klank van iedere noot te onderscheiden,' zei Theodora. 'Nu nog eens, Elizabeth. Je gaat echt geweldig vooruit.'

Ze waren elkaar binnen een week bij de voornaam gaan noemen en ze hadden een indeling gemaakt die Elizabeths eenzaamheid voor een groot deel verdreef. Theodora kwam iedere doordeweekse dag om tien uur met de kabelbaan naar boven. Tot de lunch, die ze in de serre nuttigden, deden ze muziektheorie, daarna gingen ze naar de piano voor die eindeloze toonladders. Om drie uur ging Theodora weer met de kabelbaan terug naar Kinross. Soms wandelden ze in de tuin, en ze namen een keer het zigzagpad tot Theodora Elizabeth haar huisje kon aanwijzen. Ze was er vreselijk trots op.

Maar ze nodigde Elizabeth niet uit op bezoek te komen, en Elizabeth wist wel beter dan dit te vragen. Alexander was op dat punt heel pertinent geweest. Zijn vrouw mocht niet naar Kinross, onder geen beding.

Toen Elizabeth voor de tweede keer haar maandelijks ongesteldheid oversloeg, begreep ze dat ze zwanger was. Maar ze wist niet hoe ze dat aan Alexander moest vertellen. Het probleem was dat ze hem nog steeds niet echt kende, en ze wist evenmin of hij het soort persoon was dat ze zou willen kennen. Hoezeer ze ook probeerde haar angst te rationaliseren, toch was hij in haar gedachten altijd een autoriteit op afstand, altijd vreselijk druk, ze wist zelfs niet waarover ze met hem moest praten! Dus hoe moest ze hem dit nieuws vertellen, dit nieuws dat haar vervulde van een heimelijke vreugde die niets met de Daad of met Alexander te maken had? Hoe ze het in gedachten ook wendde of keerde, ze wist de woorden niet te vinden.

Twee maanden na haar komst in Kinross House speelde ze voor hem een eenvoudig walsje op de piano. Voor deze ene keer was hij thuis komen eten. Hij was verrukt over haar prestatie – ze had wijselijk gewacht tot haar vingers soepel genoeg waren om dit stuk vloeiend en foutloos te kunnen spelen.

‘Schitterend!’ riep hij uit, en hij plukte haar van de kruk en ging met haar op schoot in een gemakkelijke stoel zitten. Hij beet even op zijn lip en schraapte toen zijn keel. ‘Ik moet je een vraag stellen.’

‘Ja?’ zei ze, denkend dat het over haar pianoles ging.

‘We zijn nu tweeënhalve maand getrouwd, maar je hebt geen maandelijks ongesteldheid gehad. Ben je soms in verwachting, liefje?’

Ze greep hem vast en zei gesmoord: ‘O ja, ik ben in verwachting, Alexander, maar ik wist niet hoe ik je dat moest vertellen.’

Hij kuste haar teder. ‘Elizabeth, ik hou van je.’

Als deze episode had voortgeduurd, met Elizabeth bij hem op schoot terwijl hij van tederheid was vervuld, als hij nou alleen maar had gezegd hoe blij hij was met een baby op komst, en had ingezien hoe dit meisje, dat zelf nog half een kind was, rijper was voor verdere intimiteit, wie weet hoe het dan met Elizabeth en Alexander was gegaan?

Maar hij hees haar en zichzelf opeens overeind en keek haar zo grimmig en kwaad aan dat ze dacht dat ze iets verkeerd had gezegd. Elizabeth begon te huiveren en probeerde haar handen uit de zijne los te maken.

‘Aangezien je mijn kind gaat baren, wordt het tijd dat ik je iets over mezelf vertel,’ zei hij met harde stem. ‘Ik ben geen Drummond – nee, zwijg, laat me uitpraten! Ik ben geen volle neef van je, Elizabeth, ik ben slechts een verre neef van de Murray-kant. Mijn moeder was een Murray, maar ik heb geen idee wie mijn vader was. Duncan Drummond wist dat mijn moeder een andere man ontmoette, en wel om een heel eenvoudige reden: ze had al meer dan een jaar geweigerd het bed met hem te delen, maar ze verwachtte een kind waarvan hij wist dat hij er niet de verwekker van was geweest. Toen hij haar ondervroeg, wilde ze niet zeggen wie de man was, alleen maar dat ze verliefd was geworden en dat ze zich er niet toe kon brengen intiem te zijn met Duncan, van wie ze nooit had gehouden. Ze is tijdens mijn geboorte gestorven en heeft haar geheim mee het graf in genomen. Duncan was te trots om te zeggen dat ik niet zijn zoon was.’

Ze luisterde, verscheurd tussen opluchting omdat hij niet kwaad op haar was, en ontzetting over het verhaal dat hij vertelde. Maar ze vroeg zich vooral af waarom hij dit mooie moment van tederheid had verstoord. Iemand die ouder, volwassener was geweest, had wellicht gevraagd waarom dit nieuws niet nog een dag had kunnen wachten, maar het enige dat Elizabeth beseftte was dat de duivel in hem sterker was dan de minnaar. Háár baby was minder belangrijk dan zijn geheime buitenechtelijke afkomst.

Maar ze moest iets zeggen. ‘O Alexander! Die arme vrouw! Waar was die man, als hij haar zo liet sterven?’

‘Ik weet het niet, hoewel ik me die vraag heel vaak heb gesteld,’ zei hij, met nog hardere stem. ‘Het enige wat ik kan bedenken is dat hij meer om zijn eigen hachje gaf dan om mijn moeder en mij.’

‘Misschien was hij dood,’ zei ze, goedbedoelend.

‘Dat denk ik niet. Maar,’ ging hij verder, ‘ik heb een ellendige jeugd gehad onder een man die ik voor mijn vader hield, terwijl ik me afvroeg waarom ik nooit iets goeds bij hem kon doen. Ik had ergens vandaan een koppige karaktertrek geërfd, die maakte dat ik niet wilde kruipen of smeken, hoe vaak of hoe hard Duncan me ook sloeg, of wat voor smerige dingen hij me ook liet doen. Ik haatte hem. Ik háátte hem!’

En je wordt nog steeds door die haat verteerd, Alexander Kinross, dacht ze. ‘Hoe ben je erachter gekomen?’ vroeg ze, terwijl haar hart iets rustiger begon te kloppen.

‘Toen Murray de kerk overnam, vond Duncan een geestverwant. Ze zaten vanaf de eerste dag samen te smoezen, en het verhaal over mijn afkomst zal wel meteen zijn verteld. Nou, ik was gewend om zo ongeveer half in de pastorie te wonen, om te studeren bij dominee MacGregor – Duncan durfde niet tegen zijn dominee in te gaan – en ik was zo naïef te veronderstellen dat Murray hiermee verder zou gaan. Maar Murray stuurde me weg en zei dat hij ervoor zou zorgen dat ik nooit naar de universiteit zou gaan. Ik werd witheet, en toen heb ik hem geslagen. Ook al had hij een gebroken kaak, toch wist hij nog uit te spuwen dat ik een onwettig kind was, dat mijn moeder een hoer was, en dat ik in de hel zou komen om alles wat mijn moeder en ik Duncan hadden aangedaan.’

‘Een vreselijk verhaal,’ zei ze. ‘En toen ben je weggelopen, heb ik gehoord.’

‘Diezelfde avond nog.’

‘Was je zus wel aardig voor je?’

‘Winifred? Op haar manier, maar ze was vijf jaar ouder dan ik en ze was getrouwd tegen de tijd dat de waarheid bekend werd. Ik betwijfel nog altijd of ze het ooit wel heeft gehoord.’ Hij liet haar handen los. ‘Maar jij weet het nu, Elizabeth.’

‘Ja,’ zei ze langzaam. ‘Inderdaad. Ik begreep dat er iets niet klopte vanaf het moment dat ik jou ontmoette. Je gedroeg je niet als enige Drummond die ik kende.’ Er verscheen een glimlach, die ergens omhoogkwam uit een reservoir van kracht en onafhankelijkheid waarvan ze niet wist dat ze het bezat. ‘Je deed me eerlijk gezegd aan de duivel denken, met die baard en die wenkbrauwen. Ik was echt doodsbang voor je.’

Dat veroorzaakte een lach en een blik vol verbazing. ‘Dan moet die baard er meteen af, hoewel ik je dat niet van de wenkbrauwen kan beloven. Maar er bestaat in elk geval geen twijfel over de identiteit van de vader van dit kind.’

‘Helemaal niet, Alexander. Ik ben ongerept tot je gekomen.’

Bij wijze van antwoord pakte hij haar rechterhand en kuste die. Toen draaide hij zich om en liep de kamer uit. Toen ze naar

bed ging, was hij daar niet, en hij kwam die nacht ook niet bij haar. Elizabeth lag met wijdopen ogen in het donker te huilen. Hoe meer ze over haar man te weten kwam, hoe minder ze geloofde dat ze ooit van hem zou kunnen gaan houden. Hij werd beheerst door zijn verleden, niet door zijn toekomst.